

DE BRITSE BISSCHOPPEN BEVELEN DE DEVOTIE VAN EERHERSTEL AAN

ZAL paus Leo XIV in december van dit jaar de devotie van eerherstel goedkeuren, ter gelegenheid van de herdenking van de honderdste verjaardag van de verschijning van Onze-Lieve-Vrouw in Pontevedra? Het is waarschijnlijk dat hij hierover al een verzoek heeft ontvangen, of binnenkort zal ontvangen, van het Wereldapostolaat van Fatima.

Het *World Apostolate of Fatima* (WAF) is een door de H. Stoel goedgekeurde internationale vereniging van gelovigen die zich inzet om de authentieke boodschap van de Maagd Maria in Fatima te verspreiden. Ze is voortgekomen uit het *Blue Army of Our Lady of Fatima*, gesticht in 1946 door de Amerikaanse priester Harold Colgan. Waarom een blauw leger? « Omdat we met Maria en Jezus ten strijde trekken tegen het rode leger van de wereld en Satan », zei Colgan. Momenteel telt de organisatie 20 miljoen leden.

In december 1925, toen Lucia dos Santos postulante was bij de zusters van Sint-Dorothea in het Spaanse Pontevedra, verscheen aan haar de Allerheiligste Maagd samen met het Kind Jezus. Maria gaf zuster Lucia meer details over de devotie van eerherstel, die voor het eerst was vernoemd tijdens de verschijning van 13 juli 1917 in Fatima. De zieners legde uit :

« Door de devotie van de vijf eerste zaterdagen te beoefenen, beantwoorden wij allereerst aan de wens van Jezus om de devotie tot het Onbevleete Hart van Maria te vestigen, zoals Onze-Lieve-Vrouw openbaarde tijdens haar tweede verschijning, op 13

Het "SANTUARIO DE LAS APARICIONES" in Pontevedra
waar Maria en Jezus op 10 december 1925 aan zuster Lucia verschenen.

juni 1917. Zij verklaarde toen : "Ik beloof de redding aan wie deze devotie omarmt ; en deze zielen zullen door God geliefd worden, als bloemen die door mij geplaatst zijn om zijn troon te versieren."

« Wanneer wij de voorwaarden van deze devotie vervullen, zoals Onze-Lieve-Vrouw die openbaarde op 10 december 1925, brengen wij eerherstel voor de doornen van godslastering en on-

dankbaarheid die haar Onbevleete Hart kwetsen en doorboren. Onze-Lieve-Vrouw belooft dan de zielen die deze devotie beoefenen bij te staan "in het uur van de dood, met de nodige genaden om gered te worden".

« Door deze devotie te vervullen, dragen wij bij aan het beantwoorden van het verzoek van de H. Maagd op 13 juli 1917, wat zal leiden tot de bekeering van Rusland en de vrede, "als men naar mijn verzoeken luistert". »

Ter voorbereiding op het eeuwfeest van Pontevedra hebben al verschillende bisschoppen, en zelfs een bisschoppenconferentie, de devotie van eerherstel van de vijf eerste zaterdagen aanbevolen.

Mgr. John Keenan, bisschop van Paisley en in 2024 gekozen tot voorzitter van de bisschoppenconferentie van Schotland, predikt al jaren het dagelijkse rozenkransgebed en de eerherstellende devotie. Momenteel leidt hij deze oefeningen persoonlijk in zijn kathedraal. Hij citeert zuster Lucia, die op 19 maart 1939 zei : « Oorlog of vrede in de wereld hangt af van de beoefening van deze devotie [de eerste zaterdagen] samen met de toewijding aan het Onbevleete Hart van Maria. Daarom wil ik graag dat zij zich verspreidt,

MGR. JOHN KEENAN
pleitbezorger van de devotie van eerherstel

vooral omdat dit de wens is van onze Onze-Lieve-Heer en van onze dierbare Moeder in de Hemel. »

Mgr. Keenan postte in maart 2022 een video op YouTube onder de titel "First Saturdays Devotion", waarin hij de eerherstellende devotie klaar en duidelijk uitlegt. Hij onderstreept er in dat onze tijd, gekenmerkt door oorlog en morele verwarring, dringend behoefte heeft aan bekering. Met grote pastorale warmte herinnert hij eraan dat Onze-Lieve-Vrouw van Fatima ons een eenvoudige, maar veelbetekenende oplossing geschonken heeft: het dagelijkse rozenhoedje en de devotie van de vijf eerste zaterdagen.

De bisschop van Paisley was ook de drijvende kracht achter de toewijding van Schotland aan het Onbevleete Hart, uitgesproken door de Schotse bisschoppen op 3 september 2017: « *Wij wijden Schotland aan U toe: alles wat we hebben, alles wat we beminnen, alles wat we zijn. Aan U schenken wij onze geesten en onze harten, onze lichamen en onze zielen.* » De plechtigheid werd voorafgegaan door een veertigdaagse campagne van Voorbereiding. Mgr. Keenan legde toen aan de *CATHOLIC HERALD* uit dat de hulp van de Hemel het enige middel is om « *de krachten van het kwaad te bestrijden die het Evangelie bedreigen in deze turbulente tijden van agressief secularisme, verwarrend relativisme en energieverblindend consumentisme.* »

De Schotse prelaat kan rekenen op de steun van zijn confraters in de andere delen van het Verenigd Koninkrijk. Van 5 tot 8 mei 2025 kwamen de katho-

lieke bisschoppen van Engeland en Wales samen voor hun plenaire vergadering in de benedictijnse abdij van Buckfast (Devon). Tijdens deze bijeenkomst namen zij verschillende resoluties aan, waaronder de volgende:

« *De bisschoppen van Engeland en Wales betuigen hun dank aan het Wereldapostolaat van Fatima voor de organisatie van het bezoek van de twee nationale pelgrimsbeelden evenals de relieken van de HH. Jacinta en Francisco aan alle katholieke kathedralen en heiligdommen in Engeland en Wales, tussen mei 2025 en oktober 2026. In dit Jubeljaar van de Hoop erkennen de bisschoppen de diepe oproepen tot vrede, gebed en boetedoening die vervat zijn in de verschijningen van Onze-Lieve-Vrouw in Fatima. Zij moedigen alle katholieken aan tot een geloofsvernieuwing, in het bijzonder in hun liefde voor de Eucharistie en de sacramenten, en bevelen de devotie van de vijf eerste zaterdagen aan als een vruchtbare weg om deze vernieuwing binnen te gaan.* »

Het Verenigd Koninkrijk, waar de Rooms-katholieken slechts 8 % van de bevolking uitmaken en sinds de 16de eeuw zwaar vervolgd werden, geeft hiermee het goede voorbeeld en doet veel beter dan traditioneel overwegend katholieke naties. Onze Belgische prelaten, die op de barricaden staan voor alles wat "woke" is, zwijgen als vermoord over Fatima! Schotland telt acht katholieke bisdommen, waarvan twee aartsbisdommen. Engeland en Wales hebben zeventien bisdommen en vijf aartsbisdommen.

Toen paus Franciscus in 2022 Rusland en Oekraïne plechtig toewijdde aan het Onbevleete Hart van Maria, repte hij met geen woord over de devotie van eerherstel. Tot op vandaag is er nog geen officiële goedkeuring of aanbeveling van deze religieuze praktijk. We zouden dus allemaal vurig moeten bidden opdat paus Leo XIV wél zou doen wat zijn voorganger verzuimde.

Wat ons hoopvol stemt, is dat de huidige Opperherder al op 21 mei van dit jaar, tijdens zijn eerste algemene audiëntie, Fatima vermeldde. Hij richtte zich tot de pelgrims uit de landen waar Portugees gesproken wordt en zei: « *Geliefde Portugeessprekende gelovigen, welgekomen! Een speciale groet aan de bedevaarders uit Portugal en Brazilië. In deze Mariamaand herhaal ik de oproep van Onze-Lieve-Vrouw van Fatima: "Bid elke dag het rozenhoedje voor de vrede!"* »

Hoe dan ook zal de H. Vader op een dag de devotie propageren in heel de Kerk. Daaraan kan men niet twijfelen. Maar wanneer? « *Daarvoor zijn vooral nodig* », schreef onze vader abbé de Nantes, « *een zekere ontmoediging van God, het erbarmen van Jezus Christus, een genade van de scheppende Liefdesgeest, als antwoord op het gebed van het Onbevleete Hart van Maria, heilige Duif van de vrede. Dus, op de vraag: "Met wie zal God uiteindelijk medelijden hebben?"*, is dit het enige ware antwoord: "Met de Onbevleete Ontvangenis. Omwille van haar zal Hij de wereld redden" » (CRC nr. 279, p. 6).

*broeder François van Maria ter Engelen
& redactie KCR*

DE KERK, EEN NAADLOZE TUNIEK GEWEVEN DOOR DE ONBEVLEKTE MAAGD

IN Argenteuil, een voorstad van Parijs, wordt een kostbare relikwie bewaard: de H. Tuniek van Jezus, voorwerp van een eeuwenlange verering. Onze-Lieve-Heer droeg hem tijdens zijn openbare leven en Hij werd ervan ontdaan voordat Hij op het Kruis werd geslagen op Golgotha. De vier soldaten die op die dag, vrijdag 7 april van het jaar 30, dienst hadden, trokken liever lootjes dan dit onderkleed van Jezus te verscheuren, omdat het uit één stuk was. De andere kledingstukken van de veroordeelde man verdeelden ze onder elkaar, waaronder zijn mantel, die nu bewaard wordt in de Dom van Trier onder de naam H. Rok; die mantel is het voorwerp van eenzelfde eeuwenoude devotie, net als de H. Lijkwade van Turijn, getuige van de dood en de Verrijzenis van Christus.

De H. Tuniek van Argenteuil is daarentegen een symbool van zijn geboorte uit de maagdelijke schoot van Maria. Dat kledingstuk is namelijk « *zonder naad, uit één stuk geweven van boven tot onder* »

(Jo 19, 23), net zoals de Zoon van God ontsprong uit de schoot van zijn Vader en het vlees aannam in de schoot van Maria door de werking van de H. Geest... in één beweging!

De soldaten aan de voet van het Kruis zeiden tegen elkaar: « *Laten we hem niet in stukken scheuren, maar erom loten om te zien wie hem krijgt* » (Jo 19, 24). Sint-Jan wilde dit providentiële detail benadrukken, want in Palestina was het gebruikelijk dat een tuniek gemaakt werd door twee stukken aan elkaar te naaien, zoals de H. Johannes Chrysostomos vermeldt in zijn preken over het Johannesevangelie.

De beslissing van de soldaten was werkelijk geïnspireerd door God, in die Passietijd toen alles gebeurde in de gehoorzaamheid van Jezus aan zijn Vader, omdat de tuniek zo getuigt van het mysterie van de Menswording van het Woord dat vlees werd, de Zoon van God die mens werd in de schoot van de Maagd Maria om ons te bevrijden uit de slavernij van Satan.

Verering van de H. Tuniek, bekleed met het Kostbare Bloed van Jezus, in de basiliek van Argenteuil door de Kleine zusters van het H. Hart. « O Maria Onbevlekt, Moeder van ons allemaal voor altijd, Middelaars van alle genaden, Medeverlosseres van de mensheid! Uw zuivere handen hebben deze H. Tuniek geweven die de monstrans is geworden van het Kostbare Bloed van Jezus, onze stervende Koning, geselsd en gekroond met doornen. Blijf bij ons en red ons! Wij bidden u in het bijzonder voor onze H. Vader paus Leo XIV, hoofd van de ene, heilige, katholieke en apostolische Kerk waarvan deze H. Tuniek het beeld is. Gij hebt dit onderkleed geweven, O Moeder, "van boven tot onder zonder naad". Verwaardig u om de Kerk samen te brengen in de eenheid van het dogma van het geloof en haar de vrede te schenken. O Moeder van God en onze Moeder, door deze H. Tuniek, door het Kostbare Bloed van uw goddelijke Zoon en door uw Bedroefde en Onbevleete Hart vragen wij u om de redding van de H. Kerk » (*broeder Bruno van Jezus-Maria, 2025*).

DE KETTERIJ VAN NESTORIUS

De Maagd Maria weefde de tuniek van haar Zoon uit één stuk, nadat ze zijn « *ene natuur* » in haar maagdelijke schoot had “geweven”. Zo formuleerde het de H. Cyrillus van Alexandrië, kerkleraar van het mysterie van de Menswording, die de nestoriaanse ketterij verwierp omdat zij de menselijkheid van Christus verminkte. Met al zijn geloofsinzicht verkondigde hij dat het Woord voor zichzelf een volmaakte menselijkheid heeft gevormd, zonder enige amputatie of verandering van zijn goddelijke natuur.

In zijn studie over *DE GROTE CRISES VAN DE KERK*, in de loop waarvan de kerkvaders het dogma van het geloof ontwikkeld hebben, sloot abbé de Nantes zich volledig aan bij de leer van de H. Cyrillus: het Woord werd “naadloos” of “uit één stuk” geweven in de maagdelijke schoot van Maria. Hij, de aanbiddelijke Heer, is de Zoon van God én de Zoon van Maria, ondeelbaar. De patriarch van Alexandrië vatte zijn hele geloof samen in één formule: « *Mia phusis tou Theou Logou sesarkomenè* », « Eén enkele natuur van het geïncarneerde Woord van God ».

Een dergelijke formule verpulvert uiteraard de ketterij van Nestorius, de patriarch van Constantinoepel, die beweerde dat de Maagd Maria de Moeder van de mens Jezus is, maar niet van God: Moeder van de Persoon van Jezus naar het vlees, maar niet van de Persoon van het Woord. Monniken en gelovigen riepen schandaal. De keizer en het hof lieten zich door Nestorius overtuigen, maar het tumult groeide toen deze beweerde de banvloek te werpen op hen die de *THEOTOKOS*, Maria Moeder van God, aanriepen. Voor hem kon Onze-Lieve-Vrouw hoogstens *Christotokos* genoemd worden, Moeder van Christus als mens...

Zodra hij van deze ruzie hoorde, kwam Cyrillus, patriarch van Alexandrië, tussenbeide. Hij benaderde de keizer om hem van Nestorius af te keren en deed een beroep op paus Celestinus, voor wie de verwerping van de traditionele en liturgische term “Moeder van God” genoeg was om de leer van Nestorius te verwerpen. De H. Vader sommeerde Nestorius zich te bekeren op straffe van afzetting en droeg de patriarch van Alexandrië op ervoor te zorgen dat dit vonnis werd uitgevoerd.

Nestorius drong aan dat er een concilie bijeengeroepen zou worden in de hoop zichzelf te rechtvaardigen. Keizer Theodosius II riep het bijeen op 7 juni 431 in Efeze. De paus vaardigde twee bisschoppen af om de veroordeling van Nestorius voor te lezen die door het Concilie van Rome in 430 was uitgesproken. Die zevende juni was iedereen aanwezig in Efeze, behalve de grote groep van sympathisanten van Nestorius uit Antiochië en de pauselijke legaten, die met oponthoud te kampen hadden. Men wachtte veertien dagen. Uiteindelijk opende Cyrillus op 22 juni zonder verder uitstel het concilie. In afwezigheid van zijn trouwste medestanders weigerde de patriarch van Constantinopel echter te verschijnen.

Honderdachtennegentig aanwezige bisschoppen verklaarden Nestorius, na het voorlezen van alle documenten van het proces, « tot vervreemd van de bisschoppelijke waardigheid en van elk priesterlijk genootschap ». Ze riepen Maria uit tot *MOEDER VAN GOD* en hun besluit werd door de inwoners van Efeze met grote vreugdebetuigingen toegejuicht. De pauselijke legaten arriveerden op 11 juli. Ze lazen de veroordeling van Nestorius voor die ze hadden meegebracht en bevestigden de besluiten van het Concilie met hun eigen gezag.

MOEDER VAN GOD

Zo vervulde de Allerheiligste Maagd Maria al voor de aankomst van de gezanten van paus Celestinus wat haar was beloofd: « *Gij alleen zult alle ketterijen in de hele wereld overwinnen.* »

Christus werd werkelijk tweemaal geboren: eenmaal uit de schoot van de Vader, waardoor Hij zijn goddelijke natuur kreeg, en eenmaal uit de schoot van Onze-Lieve-Vrouw, waardoor Hij zijn menselijke natuur kreeg. Maar dat maakt nog geen twee afzonderlijke naturen! In Christus, aldus het Concilie van Efeze, is er **eenheid van de twee naturen**. Dit is het “monofysisme” dat op deze kerkvergadering werd afgekondigd.

« Christus is het unieke Woord van God, de Zoon van God, God zelf. Zijn goddelijke natuur is zijn wezen zelf, geboren uit de Vader. Wie Hem ziet, ziet God, ziet de Vader. Om door ons gezien te worden, wordt Hij mens, geeft Hij zichzelf een vorm, een menselijke conditie, een historische individualiteit, een plaats in de wereld, kortom alles wat menselijk is, afgezien van de zonde. Daartoe neemt Hij het noodzakelijke “genetische materiaal” van de Maagd Maria, zijn Moeder. Maar deze vermenselijking van het Woord verdubbelt zijn goddelijke natuur niet met een andere natuur. Het menselijke heeft geen gemeenschappelijke maat met het goddelijke », legt onze vader uit.

En hij vervolgt: « Een Franse priester [*de H. Charles de Foucauld*] werd Toereg uit liefde tot Christus. Als officier, aristocraat, monnik-missionaris legde hij er zich op toe om onder de Toereg te leven en in alles te verschijnen als één van hen, om hun zijn geloof over te brengen. Daarbij verloor hij niets van zijn wezen en zijn diepgaande kwaliteiten, wel integendeel !

« Jezus verscheen voor het oog van de mensen, een mens zoals zij allemaal, maar een volmaakte mens. Hij was zichtbaar zelfs meer dan volmaakt, meer dan een mens. Hij was begaafd met wijsheid, kracht en superieure gaven in een overtreffende, bovenmenselijke mate. Zijn hele persoon en gedrag waren een mysterie voor zijn tijdgenoten.

« Het was Jezus die hen verlichtte met zijn woorden over zijn diepste wezen, over zijn onzichtbare natuur, over het radicale principe van zijn bovenmenselijke energieën en handelingen.

Detail van een fresco in de basiliek van Argenteuil : Onze-Lieve-Vrouw weeft, bijgestaan door twee engelen, de tuniek van haar Zoon op haar weefgetouw. « Dit kledingstuk zonder naad stelt de Kerk voor. Het is doorheen de tijden onbeschadigd gebleven om ons te tonen dat de Kerk tot aan het einde van de wereld het eeuwige werk van de Maagd Maria zal zijn » (abbé de Nantes, 18 april 1992).

Hij openbaarde zichzelf geleidelijk, sprekend op een onrechtstreekse manier, als in raadsels, en dan duidelijker, met een bewonderenswaardige pedagogie. Eerst had Hij het over de Messias, de aangekondigde "Christus" die zijn tijdgenoten in Israël verwachtten ; en vervolgens sprak Hij over de Zoon van God, wiens diepe *natuur* werd verklaard door zijn "geboorte" buiten de tijd, uit de schoot van God zijn Vader, met wie Hij één was, hoewel, in een bepaald opzicht, onderworpen aan Hem. »

Wat opvalt aan het begin van de nestoriaanse crisis is het beroep dat beide partijen op de paus deden. Nestorius anticepeerde op het feit dat Cyrillus paus Celestinus benaderde. En het Concilie van Efeze werd gehouden door delegatie van de bevoegdheden van Celestinus aan Cyrillus. Want een concilie zonder de paus, en tegen hem, is geen concilie, maar banditisme !

In Efeze zegevierde de "Moeder van God" over de ketterij van Nestorius, door de stem van het volk die de *THEOTOKOS* toejuichte. Maar niet zonder de paus ! Die is de stem van de Kerk, de Bruid van Christus.

FATIMA EN DE PAUS

Op een dag vroeg zuster Lucia aan Onze-Lieve-Heer waarom hij Rusland niet bekeerde zonder dat Zijne Heiligheid de toewijding zou verrichten. Hij antwoordde : « **Omdat ik wil dat heel mijn**

Kerk deze toewijding erkent als een triomf van het Onbevleete Hart van Maria, om haar cultus uit te breiden en naast de devotie tot mijn Goddelijke Hart ook de devotie tot haar Onbevleete Hart te plaatsen. »

- « Maar, mijn God, de H. Vader zal me niet geloven tenzij U hem zelf overtuigt door een bijzondere ingeving.

- « **De H. Vader ! Bid veel voor de H. Vader. Hij zal de toewijding doen, maar het zal laattijdig zijn. Niettemin zal het Onbevleete Hart Rusland redden ; het land is eraan toevertrouwd. »**

In 1991 stortte de Sovjet-Unie in. Washington kraaide victorie, maar had geen "vijand" meer om zijn formidabele militair-industriële apparaat te rechtvaardigen en om zijn Europese en Aziatische bondgenoten in de ban te houden van de angst voor een invasie.

Geen probleem ! De sovjetofobie van de Amerikanen veranderde in russofobie, zonder aanwijsbare reden. In werkelijkheid was een leeggebloed Rusland in de jaren 90 niet in staat om een bedreiging te vormen voor de NAVO. De Atlantische alliantie werd van defensief nu offensief, met de bedoeling de West-Europese landen verder aan Washington te binden, de Oost-Europese ex-leden van het Warschaupact eraan toe te voegen en Rusland in het nauw te dringen. Nadat wij tijdens de Koude Oorlog een vloedgolf van Rode hordes over West-Duitsland

gevreesd hadden, waren het nu de Russen die geconfronteerd werden met het vooruitzicht van een invasie door Amerikaanse, Britse en Duitse tanks.

Michail Gorbatsjov had overlegd met de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken James Baker en met diens Duitse ambtgenoot Hans Dietrich Genscher. Beide politici hadden de president van de Sovjet-Unie ervan verzekerd dat « *de NAVO geen duimbreed naar het Oosten* » zou opschuiven. Maar *verba volant* en een jaar later besloot president Clinton, die begin 1993 aantrad, de NAVO zo ver mogelijk naar het oosten uit te breiden. Gesterkt door de ineenstorting van het voormalige Sovjetimperium geloofden de VS dat ze de wereld in hun macht hadden. Ze hadden niets minder voor ogen dan de uitbreiding van de NAVO tot Vladivostok en de annexatie van alle Russische satellietstaten in het proces, inclusief de integratie van twee buurlanden van Rusland: Georgië en Oekraïne.

De Amerikanen maakten geen geheim van hun minachting voor het achterlijke, geruïneerde en corrupte Rusland. Het is waar dat met Boris Jeltsin als president van de nieuwe Russische Federatie er mogelijkheden te over waren om het land tot op de grond af te breken. Om zijn plan uit te voeren, creëerde Washington in 1994 het Partnerschap voor de Vrede (PfP). Lidmaatschap van dit partnerschap gaf toegang tot Amerikaanse hulp... Rusland dreigde totaal irrelevant te worden.

Maar de Hemel had gezegd: « **Het Onbevleete Hart zal Rusland redden, het is eraan toevertrouwd.** » En op het kritieke ogenblik verscheen Vladimir Poetin op het toneel.

DE WEDERGEBOORTE VAN HET HEILIGE RUSLAND

Alexander Orlov, voormalig ambassadeur van Rusland in Frankrijk, schreef in zijn memoires: « *Waarom koos de ouder wordende Boris Jeltsin Vladimir Poetin als zijn opvolger? Hij had een heleboel andere politici om zich heen die ervaren en bekend waren. Hoe meer ik erover nadenk, hoe meer ik tot de conclusie kom dat de Voorzienigheid in het spel was: het was de Goede God die Rusland wilde redden van de chaos, van de politieke, economische en morele ineenstorting die volgde op het verdwijnen van de Sovjet-Unie* » (zie *Hij is Verrezen!* nr. 127, jan.-feb. 2024).

Wat deze diplomaat nog niet wist, was « *dat de Goede God Rusland van de chaos wilde redden* » door de macht van het Onbevleete Hart van Maria.

Gedurende haar hele leven, dat de 20ste eeuw overspande, hield Lucia de aanbeveling in haar geheugen gegrift die haar gelukzalig nichtje Jacinta haar had gedaan: « *Ik heb niet veel tijd meer voordat ik naar de Hemel ga. Jij zal hier beneden blijven om te zeggen dat God de devotie tot het Onbevleete Hart van Maria in de wereld wil vestigen. Als de*

tijd komt om het te zeggen, verberg je dan niet! Vertel iedereen dat God ons zijn genaden schenkt door het Onbevleete Hart van Maria; dat we ze aan haar moeten vragen; dat het Hart van Jezus wil dat we het Onbevleete Hart van Maria samen met het zijne vereren; dat we het Onbevleete Hart van Maria om vrede moeten vragen, omdat God die aan haar heeft toevertrouwd. »

In zijn toespraak tot de oosterse Kerken, uitgesproken door paus Leo XIV op 14 mei 2025 ter gelegenheid van het Jubileum van de Hoop, verwelkomde de H. Vader hen in Rome en riep uit: « *De Kerk heeft jullie nodig. Wat een belangrijke bijdrage kan het christelijke Oosten vandaag aan ons leveren! Hoezeer moeten we het gevoel voor het mysterie herontdekken dat zo levend is in jullie liturgieën, die de menselijke persoon in zijn totaliteit betrekken, de schoonheid van de verlossing bezingen en verwondering opwekken over de goddelijke grootheid die de menselijke kleinheid omarmt.*

« *En hoe belangrijk is het om, zelfs [vooral!] in het christelijke Westen, het besef van de voorrang van God opnieuw te ontdekken, de waarde van de mystagogie [kennis van het mysterie], van de onophoudelijke voorspraak, van boetedoening en vasten, van tranen voor de eigen zonden en voor die van de hele mensheid – allemaal zo kenmerkend voor de oosterse spiritualiteit!* »

Indertijd benadrukte onze vader, abbé de Nantes, de « *zonde van het Westen* » in de « **dwalingen van Rusland** ». Hij bekende: « *Zodra het boek in 1961 verscheen, las ik Marie Kerhuels bewonderenswaardige, buitengewone studie over Rusland, LE COLOSSE AUX PIEDS D'ARGILE ("De reus op lemen voeten"). Maar ze heeft mij bedrogen. Door gerechtigheid en liefdadigheid te eisen voor het Oekraïense volk en de andere onderdrukte landen van Europees Rusland, laat Marie Kerhuel de vrije loop aan onrechtvaardigheid en haat tegen het volk van Moskou, die haar onpartijdigheid definitief compromitteren. Dit is niet langer een geschiedenis van Rusland, het is een Oekraïens pleidooi tegen de barbaarsheid van Moskou* » (CRC nr. 184, december 1982, p. 4).

Wat onze vader de « *zonde van het Westen* » noemde, omdat ze allesbehalve onschuldig was, is ook vandaag nog van kracht. Tegen de leugenachtige propaganda van de media in zet de Franse kolonel Marc Humbert in duidelijke woorden de waarheid uiteen (net zoals wijzelf al deden in verschillende nummers van *DE ACTUALITEIT DOORGELICHT*):

« *Het is zonneklaar dat de huidige situatie in Oekraïne het gevolg is van Amerikaanse acties in het land sinds het einde van de Koude Oorlog in 1991, met het uiteenvallen van de Sovjet-Unie en de onafhankelijkheid van Rusland, Wit-Rusland en Oekraïne. Het proces is welbekend: een kleurenrevolutie, gevolgd door versterkte militaire samenwerking om vermeende Russische expansie te blokkeren, ingeluid door een communicatiecampagne die culmineert in*

een proxy-conflict [een oorlog uitgevochten door een derde partij voor rekening van een land dat geen rechtstreekse confrontatie wil aangaan] met als doel de Russische macht te vernietigen... maar uiteindelijk ten koste van Amerikaanse levens (LECTURES FRANÇAISES, april 2025, pp. 49-50).

Kolonel Humbert schrijft dat « *de Amerikanen, in hun complexe en kundige planning, één detail zijn vergeten: als je schaakt, is er een tegenstander. En in het echte leven, anders dan bij schaken, kan deze tegenstander ook sterker worden in de loop van de tijd. Rusland spande zich daartoe krachtig in en zou de VS al snel de nutteloosheid van hun plannen bewijzen* » (ibid., p. 54).

DE KLEINE DEVOTIE VAN EERHERSTEL

Rusland de schaakkampioen? Ja, dat is bekend. Maar in de geopolitiek is dat slechts een parabool voor de goddelijke orthodromie of rechtlijnigheid, geopenbaard in Fatima in 1917, aan de vooravond van de door Onze-Lieve-Vrouw aangekondigde bolsjewistische revolutie:

« Om dit te voorkomen kom ik vragen om de toewijding van Rusland aan mijn Onbevleete Hart en om de communie van eerherstel op de eerste zaterdagen. Als mijn verzoeken worden ingewilligd, zal Rusland zich bekeren en zal er vrede zijn; zo niet, dan zal het zijn dwalingen over de hele wereld verspreiden en oorlogen en vervolgingen tegen de Kerk uitlokken. De goeden zullen gemarteld worden, de H. Vader zal veel te lijden hebben en vele naties zullen vernietigd worden. »

« Het is niet nodig om uit te leggen hoe dit alles zich gerealiseerd heeft », schrijft zuster Lucia, « want het is bij iedereen bekend. Laten we dus kijken naar wat Onze-Lieve-Vrouw ons nog zegt: “**Op het einde** – dat wil zeggen: na dit alles – **zal mijn Onbevleete Hart zegevier**en” over al de oorlogen die in de wereld worden uitgelokt door de dwalingen die Rusland verspreidt » (DE BOODSCHAP VAN FATIMA, pp. 53-54).

Die triomf is enkel mogelijk als de H. Vader doet wat de Allerheiligste Maagd vraagt: Rusland toewijden aan haar Onbevleete Hart. Joannes XXIII vond zo iets « *niet in overeenstemming met mijn pontificaat* ». Paulus VI weigerde zuster Lucia in Fatima te ontmoeten. Joannes-Paulus I was vast van plan wél de toewijding te verrichten, maar zijn plotse dood – zo goed als zeker door mensenhand – verhinderde dat. Joannes-Paulus II wijdde de wereld toe, maar niet expliciet Rusland. Benedictus XVI ondernam niets.

Uiteindelijk was het paus Franciscus die Rusland (en Oekraïne) toewijdde aan het Onbevleete Hart op 25 maart 2022. Meer dan een eeuw nadat de H. Maagd haar dringend verzoek geformuleerd had! Maar hij deed het, al liet hij na om « **de communie van eerherstel op de eerste zaterdagen** » te propageren. En daarom bleef de toewijding voorlopig nog zonder concrete resultaten.

Laten we bidden, veel bidden voor onze H. Vader paus Leo XIV opdat hij in deze levensbelangrijke kwestie de draad van zijn voorganger zou opnemen en de kleine devotie van eerherstel zou verspreiden!

broeder Bruno van Jezus-Maria & redactie KCR

IN MEMORIAM

JEAN HAMÈS

OP 18 juli II. overleed Jean Hamès, secretaris-generaal van de CRC in België. Hij stamde, net als zijn echtgenote Monique Leblanc trouwens, uit een goede katholieke familie zoals er indertijd zoveel waren zowel in Wallonië als in Vlaanderen. Heel zijn leven lang bleef hij trouw aan de godsdienst van zijn voorvaderen.

Maar dan volgde het grote drama van zijn leven: beetje bij beetje verdwijnt het katholieke België van zijn jeugd. In de nasleep van het Tweede Vaticaans Concilie ontstaat er onrust in de parochies. De mis verandert, de catechismus verandert, de preek van de priester verandert, het geloof verandert, het is niet langer de godsdienst van de voorouders. Er is iets kapotgegaan, maar wat? Het antwoord komt begin jaren zeventig, wanneer een vriend het echtpaar Hamès laat kennismaken met een zekere abbé Georges de Nantes en zijn kritiek op het Concilie.

Jean Hamès begreep al snel dat, in tegenstelling tot andere traditionalisten die zich alleen richtten op de oppervlakkige symptomen van de crisis in de Kerk, abbé de Nantes de diepere oorzaak van zoveel schandalen verklaarde: het Tweede Vaticaans Concilie. En hij wees ook de verantwoordelijke aan, paus Paulus VI, in plaats van zich te richten op een of andere progressieve pastoor. Bovenal deed de stichter van de CRC een **beroep op Rome**. Dit beroep op het gezag was doorslaggevend voor Jean en Monique: het ging er niet om in opstand te komen of een eigen “kapel” te stichten, maar om gehoorzaam te blijven aan de Kerk, zoals zij dat van hun ouders en opvoeders hadden geleerd. Geen schisma, geen ketterij!

Als secretaris-generaal organiseerde Jean Hamès jaarlijkse bijeenkomsten waaraan ook vele Vlaamse aanhangers van de CRC deelnamen:

mis in de plaatselijke kerk, bekijken van een video van abbé de Nantes, picknick in de parochiezaal en na de middag een mooie wandeling naar een kapel in de omgeving waar we de rozenkrans baden.

Na het overlijden van zijn echtgenote in 2023 ging de gezondheid van Jean Hamès geleidelijk achteruit. Hij overleed aan een pneumonie, net geen 96 jaar oud. Op zijn sterfbed maakte hij, volgens het getuigenis van de verpleegsters, op de meest pijnlijke ogenblikken grote kruistekens. Dat was zijn ultieme onderricht aan de zijnen: het voorbeeld van een christelijke dood, rijk aan genaden door het aan God aangeboden lijden.

Graag brengen wij hulde aan deze CRC-er van het eerste uur, een loyaal en onvoorwaardelijk verdediger van de leer en de ideeën van onze geliefde vader, die hem zeer waardeerde. Aan zijn vier kinderen bieden wij onze oprechte christelijke deelneming aan.

DE DIENST VAN DE KERK

vervolg

We weten opvallend weinig van het gedachtengoed van Mgr. Prevost om te kunnen raden, zelfs in grote lijnen, wat zijn leer vanop de H. Stoel zal zijn nu hij paus Leo XIV geworden is. Hij heeft geen gedenkschriften gepubliceerd, geen enkel boek geschreven, geen persoonlijke doctrine in een studie uiteengezet. Onze H. Vader is een model van discretie, ook met betrekking tot zijn persoonlijke adviezen, beslissingen en benoemingen. In ons vorige nummer bestudeerden we de eerste etappes van zijn leven, dat geheel gewijd is aan de dienst van de Kerk. We waren aanbeland bij zijn aanstelling tot bisschop van het Peruviaanse bisdom Chiclayo in 2014.

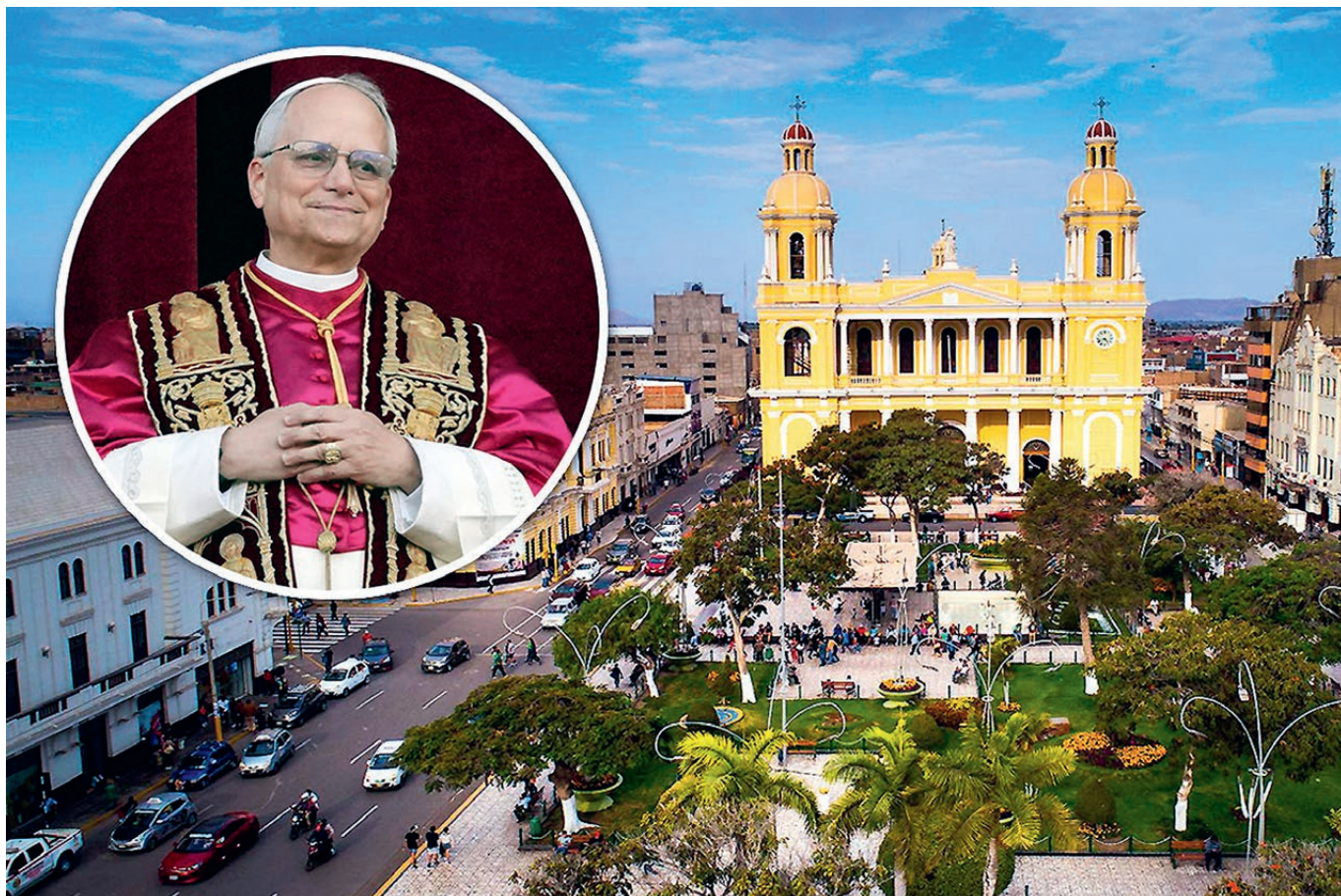
STILLE REVOLUTIE IN CHICLAYO ?

GELEGEN in het noorden van Peru, langs de kust van de Stille Oceaan, omvat het bisdom Chiclayo de stad zelf en haar omgeving. Ongeveer 40 % van de bevolking woont in landelijke gebieden of kleine stadjes, waarvan sommige zeer moeilijk bereikbaar zijn en doorgaans erg arm. Het bisdom werd opgericht in 1956 en na het overlijden van de eerste bisschop, een volgeling van de H. Pius X, benoemde Paulus VI in 1967 Mgr. Ignacio María de Orbegozo, lid van het Opus Dei. Hij stichtte een seminarie dat bijzonder succesvol was en zo'n tachtig seminaristen aantrok. Mgr. Orbegozo overleed in 1998. Zijn opvolger, Mgr. Jesús Moliné, lid van de Priesterlijke Sociëteit van het H. Kruis (verbonden aan het Opus Dei), stond bekend om zijn leerstellige orthodoxie. Zo bestuurden deze twee prelaten het bisdom gedurende 45 jaar in dezelfde geest en lieten zij een duidelijke stempel na op de

geestelijkheid, waarvan de groei gelijke tred hield met de bevolking die toenam van 400.000 tot één miljoen zielen, met een verdubbeling van het aantal parochies.

Mgr. Moliné diende in 2014 zijn ontslag in en paus Franciscus benoemde pater Robert Prevost als zijn opvolger. Alle waarnemers waren het erover eens dat dit een bewuste keuze was voor iemand van buiten het Opus Dei. « *De paus benoemde hem tot bisschop van Chiclayo, een bisdom in het noorden dat decennialang geleid was door de conservatieve beweging Opus Dei. Daarmee brak Franciscus met deze beweging, die in de Peruviaanse Kerk sterk aanwezig was* », aldus Véronique Lecaros, doctor in de theologie en docent aan de Pauselijke Katholieke Universiteit van Peru.

« *Hij [Mgr. Prevost] werkte aan meer betrokkenheid van leken en vrouwen in zijn bisdom, door hen uit te nodigen deel te nemen aan de vernieuwing.*

De paus en de kathedraal van Santa María in Chiclayo (Peru).

Hij zette een beweging naar synodaliteit in gang en stimuleerde de oprichting van pastorale raden in de parochies. Zo brak hij met de sterk hiërarchische, klerikale en normatieve stijl van het Opus Dei in Peru [...]. Vroeger mocht een vrouw bv. niet meerijden in de auto van een priester [een wijze maatregel die overigens vóór Vaticanum II in heel de Kerk van kracht was!]. Pastorale zorg was vooral op jonge mannen gericht; de zorg voor jonge vrouwen werd vermeden. In de geest van paus Franciscus veranderde Mgr. Prevost die koers. Hij stelde het bisdom open, gaf leken een plaats die er voordien niet was en benoemde leken en vrouwen op verantwoordelijke posities » (LA CROIX, 11 mei 2025).

Pater Hubert Boulangé Allègre, sinds meer dan dertig jaar werkzaam in Peru, bevestigt dit: « In Chiclayo, waar hij opvolger werd van zeer conservatieve bisschoppen, opende hij de Kerk naar dienstbaarheid en diaconie. En terwijl hij bisschop van Chiclayo was, 780 km van Lima, stuurde de paus hem gedurende een jaar naar een bisdom nabij Lima om er ernstige problemen op te lossen. Hij werd administrator van dat bisdom, waar een diepe kloof bestond tussen samenleving en Kerk. Het was een complex probleem en hij verrichtte er geweldig werk, altijd gericht op consensus, dialoog en luisterbereidheid. Hij is iemand die met grote aanwezigheid en discretie luistert, ook naar zaken die hij misschien liever niet wil horen [...]. Hij kan tegelijk het gesprek voeren én vastberaden zijn over wat de katholieke identiteit van de Kerk uitmaakt » (VATICAN NEWS, 14 mei 2025).

Yolanda Diaz, hoofd van de Commissie menselijke mobiliteit van het bisdom: « Eén keer per jaar wordt een grote vergadering gehouden – zo'n duizend mensen – om samen de grote lijnen uit te zetten. Daar komen uiteenlopende gevoeligheden met elkaar in contact en in discussie. Bij het benoemen van de hoofdproblemen verschillen de diagnoses: "De gelovigen verliezen hun geloof", vrezen sommigen. "De Venezolaanse migranten hebben geen middelen", benadrukken anderen. Dat was de visie van Mgr. Prevost: dat iedereen naar elkaar luistert. Het ging er niet om conflicten te ontkennen, maar om de dialoog aan te gaan » (LA CROIX, 15 mei 2025).

Opmerkelijk: ook de priesters die door de Opus-Dei-bisschoppen waren gevormd, bleken tevreden over Mgr. Prevost. Zij hadden kunnen vrezen dat hij hun gewoonten drastisch zou veranderen. Integendeel, alles verliep uitstekend:

« Vanaf het begin waardeerden we zijn nabijheid – en zijn Spaans », zegt pater Millán, rector van de kathedraal van Chiclayo. « Hij was heel open, heel toegankelijk, er waren geen barrières tussen hem en zijn priesters. We konden hem allemaal bellen of een bericht sturen, hij stond dicht bij ons [...]. Hij werkte met iedereen samen: met ons, priesters van Opus Dei en de Priesterlijke Sociëteit van het H. Kruis, met alle religieuze congregaties in het bisdom, ondanks de verschillen in gevoeligheid. Hij was heel open, sprak met iedereen, ontving iedereen, maar was ook heel duidelijk in leerstellige kwesties. Hij

bouwde voort op wat er eerder was gedaan, zonder radicale veranderingen. Hij wilde eerst het bestaan- de leren kennen en bracht dan stap voor stap zijn eigen accenten aan, maar nooit met vooroordelen omdat wij "conservatief" zouden zijn. Integendeel, hij schonk ons altijd vertrouwen » (THE PILLAR, 20 mei 2025).

Erika Valdivieso, voormalig hoofd van het Instituut voor het Gezin aan de katholieke universiteit Santo Toribio de Mogrovejo in Chiclayo, bevestigt dit: « Mgr. Roberto stond open voor dialoog met iedereen, maar hij verdedigde tegelijkertijd het traditionele gezin. Hij was altijd geïnteresseerd in wat wij deden, moedigde ons aan te werken aan publieke beleidslijnen ter ondersteuning van gezinnen en promoveerde een pastoraal die de familie verdedigde. Hij was altijd heel trouw aan de sociale leer van de Kerk. Hij riep ons op om het gezin te beschermen en te verzorgen, maar altijd met naastenliefde. Ik heb hem nooit kwetsende woorden horen gebruiken, ook al was hij heel helder over de leer van de Kerk. Hij beschouwde iedereen als een kind van God, maar sprak altijd ondubbelzinnig over leerstellige kwesties » (ibid.).

Het seminarie van Chiclayo functioneerde goed bij zijn komst en hij bleef er zorg voor dragen. Het aantal seminaristen, net onder de veertig, bleef stabiel gedurende heel zijn ambtsperiode. « Dat is nog steeds een goed aantal voor Peru. Dit jaar hebben we 18 nieuwe eerstejaars, een bemoedigend teken dat roepingen weer toenemen », benadrukt pater Zamora. « Hij stimuleerde altijd roepingen bij de groepen jongeren wanneer hij het seminarie bezocht. Hoewel hij een drukbezet man was, kwam hij elke keer langs wanneer de jongeren hem uitnodigden. Ik herinner me dat hij de voetbalwedstrijden van het seminarietoernooi bijwoonde; hij vierde steeds de mis bij de twee grote benefietactiviteiten van het seminarie en nodigde mensen uit om er op aanwezig te zijn », vult pater Millán aan (ibid.).

Zij die met Mgr. Prevost samenwerkten, beschreven hem ook als een bekwaam bestuurder en een goede overste. « Hij liet je je werk doen. Hij gaf nooit strikte instructies of bevelen. Het enige dat hij me in acht jaar rechtstreeks vroeg, was om samen met de gelovigen het getijdengebed in de kathedraal te bidden. Dus begonnen we lauden en vespers met de gelovigen te bidden en hij bad altijd mee » (pater Millán).

Mgr. Valdivieso, grootkanselier van de universiteit, typeerde hem als iemand die kon luisteren en zijn team vertrouwde: « Hij nam deel aan belangrijke beslissingen, maar liet ons werken. Hij gaf richtlijnen, maar vertrouwde ons en herinnerde ons eraan dat het wetenschappelijke werk van een katholieke universiteit in wezen een zoektocht naar de waarheid is. Hij kon intellectuele en pastorale aspecten goed combineren » (ibid.). Pater Bernardino Gil, voormalig vicaris-generaal van Chiclayo, werkte bijna acht jaar nauw met hem samen en noemt hem een zeer beminlijk en toegankelijk mens: « Hij was

heel geduldig, handelde snel, maar nooit overhaast. Hij was ook vriendelijk en gul... Hij had een groot vermogen om vrienden te maken » (ibid.).

EEN TOONBEELD VAN NAASTENLIEFDE

En zijn priesters erkennen graag zijn ondernemingszin en liefdadigheid bij het organiseren van hulp na de crisis in Venezuela, die de komst van een miljoen vluchtelingen naar Peru veroorzaakte. *« Ik herinner me dat, toen de beperkingen vanwege de pandemie versoepeld werden, een van de eerste dingen die hij me zei was dat we de gaarkeuken van de kathedraal opnieuw moesten openen, omdat er bijna elke dag honderden arme mensen kwamen eten. »*

Mgr. Prevost leidde ook de hulpinspanningen van het bisdom toen een plaatselijk dorp getroffen werd door zware overstromingen. *« Aan het eind van 2022 waren er overstromingen in het dorp Íllimo, ten noorden van Chiclayo, en hij ging er persoonlijk heen. U hebt waarschijnlijk de foto's van hem met laarzen gezien, hij was daar. Hij beperkte zich er niet toe te zeggen dat we deze mensen moesten helpen, hij stond in de voorste linie en maakte zich mee vuil, naast zijn volk », aldus pater Zamora.*

In 2017 en 2018 kende Venezuela, onder president Nicolás Maduro, een politieke crisis die gepaard ging met een catastrofale economische, financiële en sociale crisis, wat een massale emigratie van de bevolking veroorzaakte, voornamelijk naar Colombia en Peru. Duizenden vluchtelingen stroomden Chiclayo binnen. *« In 2017 zag je Venezolanen slapen op de pleinen, voor de kathedraal, in de straten. Het waren geen alleenstaanden, maar hele gezinnen, met veel kinderen. Monseigneur zag deze situatie en belde me om te zeggen dat hij een ploeg samenstelde om dit aan te pakken », vertelt Yolanda Diaz, aan wie Mgr. Prevost het voorzitterschap van de Commissie voor menselijke mobiliteit en mensenhandel toevertrouwde.*

Deze commissie, die afhankelijk is van het bisdom, telt achttien leden, zowel geestelijken als leken, allen vrijwilligers. Het team dat de bisschop samenstelde, had als missie de migratiestatus van de Venezolanen te regulariseren en de erkenning van hun schooldiploma's te versnellen, terwijl het hen ook hielp toegang te krijgen tot het gezondheidssysteem. *« Mgr. Roberto zei ons: "We moeten naar de migranten luisteren en vragen hoe we hen kunnen helpen." Het waren zijzelf die zeiden dat het eerste wat ze nodig hadden de regularisatie van hun migratiestatus was: zonder die status konden ze niet werken en konden hun kinderen niet naar school.*

We zijn hen dus in de parochies gaan samenbrengen en hebben ambtenaren van de immigratiediensten uitgenodigd om hun de procedure uit te leggen en ons te helpen die te versnellen », legt de voormalige voorzitter van de Commissie uit, die vier jaar lang belast was met het voorleggen van rapporten over het werk van deze organisatie aan Mgr. Prevost.

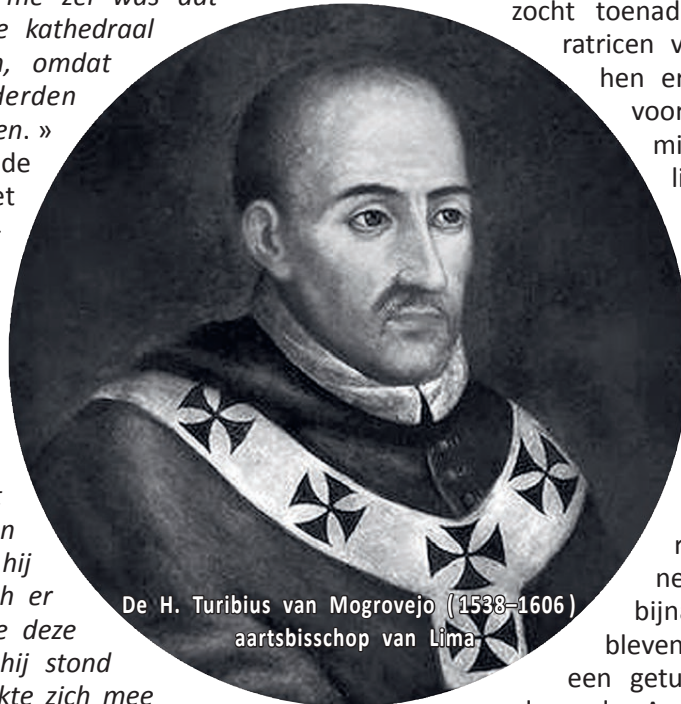
Maar enkele maanden later moest de toekomstige paus vaststellen dat er door de migratiestroom een aanzienlijke toename van straatprostitutie was, waaraan dringend iets gedaan moest worden. Hij

zocht toenadering tot de zusters Adoratrici van het Kostbaar Bloed om hen ertoe te bewegen hun werk voort te zetten met de Commissie voor menselijke mobiliteit en mensenhandel: de betrokken vrouwen moesten gered worden uit dit menonwaardig bestaan en ze dienden een opleiding te krijgen om te kunnen solliciteren naar een fatsoenlijke baan. In dat kader werd, met zijn hulp, het opvangcentrum *San Vicente de Paul* opgericht, dat tot dertig gezinnen kan huisvesten en waar bijna vijfduizend mensen verbleven hebben. En we leren uit een getuigenis dat werd verzameld door de Argentijnse krant *La Nación*:

« Padre Roberto organiseerde ook geestelijke retraites voor de (ex-)prostituees. Die retraites werden in die tijd erg druk bezocht. »

Verder is bekend dat Mgr. Prevost zich sterk heeft ingezet om de bevolking te hulp te komen naar aanleiding van het natuurfenomeen El Niño. Geconfronteerd met het buiten zijn oevers treden van de rivieren door stortregens, die veel schade veroorzaakten aan huizen en akkers, ging de bisschop met rubberlaarzen en tot aan de knieën in het water naar de zwaarst getroffen dorpen. Hij liet noodwoningen plaatsen voor de slachtoffers en liet tonnen voedsel en matrassen uitdelen. Bij deze situatie kwam nog de gezondheids crisis door de coronapandemie, gevolgd door twee grote overstromingsgolven in 2022 en 2023 die Chiclayo overspoelden én een epidemie van dengue (knokkelkoorts). Hij slaagde erin om binnen de tijdsspanne van enkele weken bijna 400.000 dollar in te zamelen en zo vele levens te redden.

Mgr. Jesús Moliné getuigde zelf ten gunste van degene die hem in 2014 opvolgde aan het hoofd van het bisdom Chiclayo, in een interview gepubliceerd door de universiteit van Piura op 13 mei 2025: *« Hij bezit een sociale gevoeligheid die hem ertoe bracht aanwezig te zijn in moeilijke situaties in Chiclayo, zoals tijdens de overstromingen door El Niño, of om zuurstof te verkrijgen voor de bevol-*

De H. Turibius van Mogrovejo (1538-1606)
aartsbisschop van Lima

Het Kruis van Chalpón is het voorwerp van een populaire devotie in de Peruviaanse stad Motupe. Rond het jaar 1865 vervaardigde een franciscaan, die het grootste deel van zijn leven als kluizenaar in de bergen leefde, een groot houten kruis dat, zo zei hij, Motupe altijd zou beschermen. Toen kort na zijn dood een verwoestende overstroming werd aangekondigd, ging de bevolking koortsachtig op zoek naar het kruis. Na een intense zoektocht vond men het op 5 augustus 1868 terug diep in een grot. Het werd in proces­sie naar de stad gedragen en sindsdien is de grot uitgegroeid tot een alsmaar drukker bezocht bedevaartsoord.

In Peru greep in 1649 een eucharistisch wonder plaats in het plaatsje Eten, op zo'n 20 km van Chiclayo : de beeltenis van het Kindje Jezus verscheen in de gewijde hostie die uitgestald was aan de vooravond van het feest van Corpus Christi. Het mirakel herhaalde zich nog twee keer. Tot op vandaag vereren de Peruviaanse katholieken "het goddelijke Kind van het Wonder" met grote devotie en worden er jaarlijks massale processies georganiseerd. Men hoopt dat paus Leo XIV, die als bisschop blijk gaf van een diepe verering ervoor, het wonder officieel zal goedkeuren.

king tijdens de COVID-19-pandemie, of nog om de Venezolaanse migranten te helpen via de diocesane organisatie Caritas. Mgr. Prevost heeft er altijd naar gestreefd te leven en te handelen als een vader voor allen. »

EEN ECHTE ZIELENHERDER

Ondanks zijn enorme inzet voor sociale werken, verwaarloosde Mgr. Prevost nooit zijn pastoraal ambt. Hij bezocht de vijftig parochies van het bisdom Chiclayo en, zo wordt benadrukt, *« hij droeg overal zijn stoel, zelfs in de meest afgelegen dorpen, om er de mis op te dragen, vormsels toe te dienen en biecht te horen. »*

Pater Marcos Ballena, docent aan het seminarie van Chiclayo, legt uit : *« Het gebeurde dat Monseigneur om 10 uur in de ochtend de mis celebreerde in de bergen van ons bisdom, in Santa Cruz ; om 4 of 6 uur in de namiddag droeg hij de mis op in de kathedraal ; en om 8 uur 's avonds had hij een vergadering in een of andere parochie. Dat alles op éézelfde dag. Hij gaf zich volledig aan het volk. »*

Pater Ballena en zijn confrater, pater David Farfán, pastoor van Zaña, wezen op de frappante gelijkenis tussen Mgr. Prevost en de grote aartsbisschop van Lima, de **H. Turibius van Mogrovejo** (1538–1606). Deze werd in 1581 vanuit Spanje naar Peru gezonden, waar hij als aartsbisschop bijna zijn hele leven op missietoelt doorbracht. Hij reisde door de bergen en vlakten, bezocht zelfs de meest afgelegen dorpen, leefde met de Inca's in hun *ayllus* (plaatselijke gemeenschappen van aanverwante families), sprak Quechua en bracht talloze offers om de sacramenten toe te dienen en het geloof te verkondigen. Turibius organiseerde bovendien het Derde Concilie van Lima (1582–1583), dat beslissend werd voor de toepassing van de hervormingen van Trente in Zuid-Amerika en dat zorgde voor catechismussen en biechthandleidingen in de plaatselijke talen. Dankzij dit concilie leefden de bisdommen van Zuid- en Midden-Amerika meer dan twee eeuwen volgens de pastorale en canonieke organisatie die de heilige aartsbisschop had ingesteld.

Volgens pater Millán vloeide de naastenliefde van Mgr. Prevost voort uit een diep gebedsleven : *« Hij had een zeer regelmatige gebedspraktijk. Hij bad altijd 's morgens bij het opstaan in zijn kapel, daarna ging hij naar de kathedraal voor de lauden. Na het ontbijt begon hij te werken en meestal baden we rond de middag samen de rozenkrans. Hij droeg liever 's avonds de mis op, om acht uur. Hij zei dat zijn geest dan helderder en rustiger was, omdat hij zijn werk achter zich had gelaten. Na de mis had hij nog een moment van gebed en daarna pas nam hij zijn avondmaal. »*

Sommige katholieken zijn verrast door de eerder traditionele liturgische gevoeligheid van de huidige paus, maar de priesters van zijn vroegere bisdom zijn dat niet. *« Hij celebreerde altijd met de vereiste liturgische plechtigheid – niet meer, niet minder. Hij droeg steeds een kazuifel, ook al was het warm. In de kathedraal is het al jaren de gewoonte dat*

er biechtgelegenheid is tijdens de openingsuren. Als pastoor zat ik vaak in de biechtstoel, maar soms moest ik weg. Daarom hoorde ik de biecht gewoon met een stoel, zonder albe. Toen hij me zo zag, vroeg hij mij om voortaan altijd albe én stoel te dragen. Hij hielp ons vaak bij het biechthoren, vooral vlak voor Pasen en Kerstmis, maar altijd heel discreet, zodat niemand wist dat hij het was die in de biechtstoel zat », aldus pater Millán.

Pater Zamora besluit : *« Ik denk dat zijn grote deugden zijn nederigheid en eenvoud waren. Hij was één van ons. En hij was een groot missionaris : hij wilde altijd degenen bereiken die Jezus nog niet kenden of die, hoewel ze Hem kenden, nog verdieping in de leer nodig hadden. »*

Uit alle getuigenissen van priesters en leken die het leven van het bisdom Chiclayo deelden, klinkt een unaniem loflied op de man die gedurende bijna tien jaar hun herder was. Het beeld dat oprijst, is dat van een geestelijke vol goedheid, geduld en eenvoud, die weinig sprak, maar veel deed. Hoewel men bij de komst van een augustijn verwachtte dat er zou gebroken worden met de vorige Opus-Dei-bisdommen, bleek er geen “revolutie” of breuk te zijn. Alles gebeurde geleidelijk, in continuïteit. Het liturgische en sacramentele leven bleef onder de verantwoordelijkheid van de priesters, terwijl vele sociale werken werden toevertrouwd aan leken. De bisschop verzekerde de samenhang van het geheel en ondersteunde zijn priesters, waarbij hij hun blijkbaar een grote vrijheid liet en de leken onder hun autoriteit plaatste.

Het lijkt er op dat alles gebeurde zonder gezagsdaden van bovenaf, in een geest van discussie, luisterbereidheid, dialoog en overleg. We horen niets over vermaningen of correcties, zelfs niet van broederlijke aard. Er waren blijkbaar geen gevallen van wanorde die moesten rechtgezet worden ; aan niemand moest vooruitgang, verbetering of bekering gevraagd worden. Op dat vlak vernemen we helemaal niets ! Maar de geraadpleegde getuigenissen zijn noodzakelijkerwijs onvolledig. We weten niet alles en Mgr. Prevost heeft de gegronde reputatie discreet te zijn.

MARIALE DEVOTIE EN EUCHARISTISCH WONDER

Wat de liefde voor Jezus en de H. Maagd Maria betreft en de offers die men hun kan brengen : blijkbaar spreekt dat allemaal voor zich, aangezien er nooit expliciet gewag van gemaakt wordt... Nu is het zo dat de Peruvianen, ondanks het zeer agressieve proselitisme van de protestantse sekten, in overgrote meerderheid katholiek zijn. De gelovigen zijn er bijzonder vroom (in de kathedraal worden doordeweeks niet minder dan vijf missen per dag opgedragen !). Met betrekking tot de katholieke devoties in het bisdom Chiclayo, zoals die tot *El Señor Nazareno Cautivo* van Monsefú, het Kruis van Chalpón in Motupe of *El Niño Divino del milagro* in Eten, verklaarde emeritus-bisschop Mgr. Moliné dat deze devoties *« het hart van de nieuwe paus diep raakten tijdens zijn verblijf in het noorden van Peru en dat hij ze heeft aangemoedigd, omdat*

ze het christelijke leven bevorderen en het geloof van elke dag ondersteunen. »

Zonder twijfel sprak het eucharistische wonder van Eten Mgr. Prevost het meest aan. In het dorp Santa Magdalena de Eten verscheen op 2 juni 1649, tijdens de mis op de vooravond van het hoogfeest van Corpus Christi, het Kindje Jezus in een geconsecreerde hostie, die helaas niet bewaard is gebleven. Mgr. Prevost, die de formele goedkeuring van het eucharistische wonder door het Vaticaan wilde verkrijgen, legde in juni 2019 uit dat « het verhaal, de gegevens en de ononderbroken devotie gedurende 370 jaar goed gedocumenteerd zijn » dankzij getuigenissen die bewaard worden in de archieven van de franciscanen in Lima.

In januari 2019 ontving de toekomstige Opperherder in zijn kathedraal een pelgrimsbeeld van Onze-Lieve-Vrouw van Fatima, te midden van een menigte gelovigen. Hij gaf lezing van een akte van eerherstel en toewijding aan God, aan het H. Hart van Jezus en aan het Onbevleete Hart van Maria : « Met deze akte van berouw, vergeving en eerherstel jegens God vernieuw ik de toewijding van Peru aan het H. Hart van Jezus en het Onbevleete Hart van Maria, in eenheid met de bisdommen, de parochies, de priesters, de diakens, de seminaristen, de mannelijke en vrouwelijke religieuzen en de leken. »

Het was ontroerend om al die gelovigen te zien, verzameld rond hun bisschop, die de rol van bemiddelaar vervulde tussen zijn bisdom en de Allerheiligste Maagd. Maar is dit werkelijk ook de persoonlijke vroomheid van Mgr. Prevost ? We weten dat hij zijn rozenkrans bidt en dat hij « *de Moeder van God op een bijzondere manier vereert, met kinderlijke liefde, in overeenstemming met de praktijk van de Kerk en de traditie van de orde, die haar sinds onheuglijke tijden vereert onder de titels Onze-Lieve-Vrouw van Genade, Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand, Onze Moeder van Troost en Onze Moeder van Goede Raad* » (artikel 106 van de constituties van de orde van Sint-Augustinus).

Maar toen Mgr. Prevost zich begin 2021, midden in de coronapandemie, in een korte aansporing tot zijn kudde richtte om haar moed in te spreken, ontbrak elke verwijzing naar Onze-Lieve-Vrouw :

« Niemand had zich het afgelopen jaar kunnen voorstellen, een jaar dat gekenmerkt werd door zoveel lijden, crises, pijn en sterfgevallen. Toch stel ik voor om terug te keren naar het motto dat wij voor dit pastorale jaar gekozen hadden : “Het Woord woont onder ons.” Ik wil met jullie nadenken over hoe God aanwezig kan zijn te midden van zoveel lijden. Sint-Augustinus schreef aan iemand die rouwde om de dood van een dierbare : “Men moet de pijn en de tranen van bedroefden begrijpen. Maar ween niet zoals de heidenen die geen hoop hebben, die de belofte van Christus niet kennen. Onze dierbaren die gestorven zijn, leven in de geest en wij zullen hen terugvinden in de kostbare eeuwigheid” (Brief 263). Geliefde broeders, wij moeten nog veel leren over het lijden, maar ook over de hoop, vooral de hoop op de

eeuwigheid. Het Woord, Jezus, woont onder ons om ons te leren het lijden te respecteren, in de hoop te leven en onze roeping tot de eeuwigheid opnieuw te ontdekken » (SOMOS IGLESIA nr. 10, feb. 2021).

Na deze korte bovennatuurlijke beschouwing kwam hij meteen terug op de concrete werken, waarbij hij eraan herinnerde : « *We kunnen niet geïsoleerd leven, niemand beleeft zijn geloof alleen, niemand wordt alleen gered. Het geloof is altijd kerkelijk, het geloof drijft ons naar de anderen toe, het geloof maakt ons tot broeders* » (*ibid.*). Dit is een kerngedachte in de zienswijze van Mgr. Prevost. Volgens hem is het geloof noodzakelijkerwijs een geloof in de Kerk : het is niet te reduceren tot een louter persoonlijke relatie tussen een leerling en Jezus, maar houdt in dat men tot de Kerk behoort, dat men kind van de Kerk is.

Daaruit leidde hij af : « *Elke geloofsboodschap is dus een boodschap van broederlijkheid. We kunnen geen geloof beleven zonder werken, dat wil zeggen zonder naastenliefde, zonder solidariteit, zonder broederschap [...]. De Kerk wil samen met heel de maatschappij, via de campagne “Resucita Perú, ahora” (“Peru, herrijst nu”), een concreet, zichtbaar en reëel geloofsantwoord geven. De vreugde die Christus de wereld brengt – de ware vreugde en niet zomaar een oppervlakkig gevoel – is Gods oproep om de wonden van de lijdenden te genezen, onze armoede te delen met hen die nog minder hebben, te groeien in de wijsheid van het Woord van God, ons te laten verlichten door de Heer, door Jezus, het Woord dat vlees geworden is en onder ons heeft gewoond (Jo 1, 14).* »

Zeker, met de doden die de families in rouw dompelen en de vele andere tegenslagen waardoor ze worden getroffen, hebben de diocesanen het recht om hun blik naar de Hemel te richten, maar ze worden daar snel van afgeleid om door hun bisschop ingezet te worden voor liefdadigheidswerk en sociale projecten. Dat is overduidelijk. En Mgr. Prevost gebruikt die trilogie van “naastenliefde, solidariteit, broederschap” om een brug te slaan van de broederlijke naastenliefde van Jezus, gebaseerd op het geloof, naar de maçonnieke broederschap van *FRATELLI TUTTI* van paus Franciscus, waarover de bisschop enkele pagina's verderop in hetzelfde diocesane bulletin een nauwkeurige samenvatting geeft – weliswaar zonder overdreven enthousiasme.

En aan het einde van deze korte aansporing is er geen oproep tot gebed voor de redding van de zielen van de overledenen, geen vermelding van de H. Maagd Maria, geen oproep tot bekering.

In maart 2018 wordt Mgr. Prevost verkozen tot vicevoorzitter van de bisschoppenconferentie van Peru. Zijn terugkeer naar Rome ligt in het verschiep, het jaar daarop, met zijn benoeming door Franciscus tot lid van de Congregatie voor de clerus, en vervolgens in 2021 tot lid van de Congregatie voor de bisschoppen. Hij keert definitief terug naar het Vaticaan op 30 januari 2023, wanneer de H. Vader hem aanstelt aan het hoofd van de Dicasterie voor de bisschoppen.

broeder Pierre-Julien van de goddelijke Maria

TOTALE APOLOGETIEK

Wij beginnen in dit nummer met de vertaling van een reeks voordrachten die wijlen abbé de Nantes gaf in Parijs in de jaren 1984-1985. De titel « totale » apologetiek – in de lijn van de « totale » metafysica, de « totale » esthetica, de « totale » politiek enz. die tevoren in zijn conferenties aan bod kwamen – is geen uiting van overmoed, maar van een welbepaald opzet : alle rijkdommen uit het verleden presenteren en daaraan nieuwe inzichten toevoegen, in de lijn van de katholieke leer van altijd.

1. INLEIDING : WAT IS APOLOGETIEK ?

MET deze term bedoelen we de verdediging van het geloof, het antwoord van het geloof op de bezwaren en vragen van hen die geen geloof hebben.

Eerst kwam het joodse geloof, toen het christelijke geloof, allebei met radicale vernieuwingen. En zo werden zij die geloofden en het volk van God vormden in het Oude Testament, vervolgens de Kerk in het Nieuwe Testament, geconfronteerd met de massa van de heidenen. De Kerk had zelfs te maken met de heidenen aan de ene kant en de Joden aan de andere kant. Ze voelde zich verplicht haar geloof met het woord te verdedigen, wat heel bijzonder is. De andere religies verdedigen hun geloof niet : ze dringen hun geloof op, vaak met het kromzwaard, met geweld, met politieke of gewapende macht.

Maar om een bewijsovervoering van je geloof te geven aan hen die het niet hebben, om een apologetische demonstratie te geven, zijn er alleen het jodendom dat dit geprobeerd heeft en nog steeds doet en het christendom. Het antwoord van het geloof op de ongelovigen dus.

In die wereld van ongelovigen, die te maken kregen met de nieuwigheid van eerst het joodse geloof en daarna het christelijke geloof, stonden er mensen op die we niet langer gewoon “ongelovigen” kunnen noemen, maar die publieke, verklaarde tegenstanders waren. Zij voorzagen de massa van ongelovigen van bezwaren, tegenwerpingen, redeneringen die in strijd waren met het geloof. Het waren professionele tegenstanders, zoals keizer Julianus de Afvallige, die geobsedeerd raakte door het bestrijden van het christendom. Geconfronteerd met deze vijanden moest de Kerk zichzelf

verdedigen, haar geloof verdedigen door in het offensief te gaan : dat is de christelijke polemiek.

De apologetiek heeft dus al twee houdingen :

één van liefdadige uitleg aan hen die niet geloven en een andere van harde controverses tegen hen die zich tegen de waarheid verzetten.

Maar laten we dieper gaan. Apologetiek is meer dan christelijke prediking, het is aantonen waarom een redelijke, oprechte persoon het christelijke geloof zou moeten aanvaarden. Ons geloof heeft garanties, filosofische en wetenschappelijke waarborgen.

Dus de apologete – dat is eigenlijk ieder van ons, want vroeg of laat krijgen we te maken met iemand die niet gelooft, ofwel iemand van goede wil ofwel iemand die ons in een dispuut aanvalt – is verplicht zijn geloof te verdedigen voor de eer van God, voor de erediens van de Waarheid en ook voor de derde

persoon die niet gelooft, toekijkt en de klappen telt. De apologete moet laten zien dat zijn geloof waarheid, schoonheid en goedheid is. Maar omdat dit alles zich aan het zicht van de mens onttrekt, moet hij het bewijs leveren van het bestaan van de bovennatuurlijke feiten die ons geloof onderbouwen.

GESCHIEDENIS VAN DE APOLOGETIEK

Doorheen het hele Oude Testament toonden de Joden al de waarheid aan van hun God, van Jahweh. Hij is de enige ware God, de enige levende God, zoals blijkt uit de wonderen die Hij voor zijn volk verricht. De Joden wisten heel goed dat het aanhangen en aanbidden van hun God, van wie de mysterieuze naam *Jahweh* was, wat “IK BEN” betekent, een genade en een geschenk was. Bovendien

Abbé Georges de Nantes (1924-2010).

was dit voorbehouden aan hen, aan het Volk van God, en vervolgens, bij uitbreiding, aan de proselieten, de vrienden van dit volk. Het was een genade, een mysterie.

Maar het ging ook om iets radicaals. De heidenen waren verplicht om te buigen voor het feit dat Jahweh de Joden beschermde, terwijl de goden van de heidenen afgoden waren van hout, zilver en goud, die niet in staat waren om hun volk te beschermen. Het bewijs: toen Babylon werd ingenomen door de Perzen en de Meden, vluchtten de Babyloniërs en namen hun goden in allerijl mee op hun strijdswagens... Waren het dan hun goden die hen beschermden of zichzelf die verplicht waren hun eigen goden in bescherming te nemen?

Dat was de joodse apologetiek, die heel sterk was en die nog steeds waar is; wij, christenen, behouden die. Onze God is de God van de Joden, Jahweh, en het bewijs dat dit een stevig onderbouwd geloof is, blijkt uit het feit dat de waarachtigheid van veel wonderen uit het Oude Testament wetenschappelijk is aangetoond, zoals de oversteek van de Rietzee.

Dan komt Onze Heer Jezus Christus en in het Evangelie houdt Hij zich bezig met apologetiek. Hij gaat de strijd aan met de Joden, Hij richt zich zelfs tot de heidenen en aan beide groepen toont Hij de tekenen die Hij verricht, dat wil zeggen de profetieën die Hij vervult. Aan de Joden laat Hij zien dat Hij degene is die vervult wat is voorspeld over de Mensenzoon, de Messias, de Verlosser. Dit is een bewijs van zijn waarheid. En Hijzelf doet profetieën die voorspellen wat er zal gebeuren, op zo'n manier dat wanneer de dingen gebeuren zoals Hij heeft gezegd, het opnieuw een bewijs van zijn waarheid zal zijn.

Daarna kwamen de apostelen en in de *Handelingen* geeft Sint-Lucas ons modellen van preken. Er waren twee modellen van preken door de apostelen: als ze in een stad aankwamen, gingen ze naar de synagoog en hielden een preek voor de Joden. Het ging om een pleidooi, een christelijke demonstratie aan het adres van de Joden: de apostelen vertrokken van de verworvenheden van de oude joodse religie en daarop, als op een voetstuk, plaatsten zij het beeld van Christus. Maar als ze te maken hadden met heidenen – omdat de Joden het geloof in Christus afwezen, richtten de leerlingen zich tot de heidenen – moesten ze anders te werk gaan. De heidenen waren polytheïsten, afgodendienaars, dus moest men beginnen met het bestaan van de ware God aan te tonen en dat was een ander soort apologetiek.

Naarmate de Kerk haar prediking ontwikkelde en zich richtte tot steeds gevarieerder volkeren, raakten de kerkvaders zeer beslagen in de geloofsverdediging. Het werd een complexe, goed geordende wetenschap en elke dag werden er

bij wijze van spreken nieuwe argumenten geleverd door de controverse. Vanaf de H. Augustinus kunnen we zeggen dat een van de belangrijkste argumenten van de apologetiek was om te zeggen: “Maar kijk naar de katholieke Kerk die zich over heel de wereld verspreidt! Ze is op zichzelf al een wonder, deze Kerk!”

De Griekse kerkvaders hadden een andere manier van denken, een andere apologetische demonstratie. Wat hen vooral trof, was de esthetische perfectie van het christendom. Er is nooit iets mooiers op aarde geschapen! De Griekse vaders waren gecharmeerd door het platonisme. Het leek hun dat de oudheid niets had voortgebracht dat volmaakter was dan het werk van de “goddelijke” Plato. De vooruitgang van de mensheid, van het menselijke denken leek voor hen op natuurlijke wijze te culmineren in Plato, zozeer zelfs dat de kerkvaders zeiden: “Het kan niet anders of ook Plato werd geïnspireerd door de H. Geest, het is prachtig wat hij schrijft! Het platonisme is het mooiste wat de menselijke geest heeft voortgebracht, het meest sublieme wat het menselijke hart heeft gerealiseerd.”

Treed dan het Evangelie binnen, jullie platonisten, en jullie zullen in Christus niet een leerling van Plato vinden, maar iemand die Plato nog overtreft, in datzelfde elan naar de Hemel, datzelfde streven naar de contemplatie van de ideeën, diezelfde ont-hechting van het lichaam; kortom, Christus is het ideaal waarvan Plato zelf heeft gedroomd.

De apologeet is niet zomaar een geleerde, zoals een wiskundige die zijn formules op het bord schrijft; je begrijpt het of je begrijpt het niet, het maakt niet uit, de formules zijn er en het is de absolute waarheid. De apologeet daarentegen levert een demonstratie om zijn toehoorders voor zich te winnen, dus hij maakt gebruik van alles wat ze al bezitten aan ware kennis, hetzij in de filosofie hetzij in de geschiedenis, en hij zal van daaruit vertrekken. Hij zal zelfs luisteren naar hun opvattingen over het leven, hij zal aandacht besteden aan hun aspiraties, hun behoeften, hun voorkeuren en dan zal hij een pleidooi houden om aan te tonen dat het christendom heel precies beantwoordt aan wat zij vragen.

Ik vat samen. **De apologetiek is een demonstratie van de geloofwaardigheid van het geloof.** Ongelovigen kunnen geloven. Het is niet dom om te geloven, het is niet dwaas of absurd. Om de filosofische geloofwaardigheid van de christelijke doctrine uiteen te zetten, moeten we, zoals de H. Thomas van Aquino zegt, de *preambules* van het geloof vaststellen, alles wat de filosofie te bieden heeft over het bestaan van God, zijn eigenschappen, de aard van de mens, de onsterfelijkheid van de ziel enz. Dat alles zal het fundament of voetstuk van het geloof zijn.

Na de filosofische preambules over de leer, moeten we de zekerheid aantonen van het historische feit van het christendom en zijn voorloper het jodendom. We veranderen dus van methode, we gaan van de filosofie naar de geschiedenis. We voeren een ernstig historisch onderzoek uit, dat des te ernstiger moet gebeuren omdat mensen zoals Julianus de Afvallige en andere antichristelijke figuren het feit zelf proberen te vernietigen door aan de documenten te twijfelen. Dat is ook wat de modernisten vanaf het einde van de 19de eeuw gedaan hebben. Het gevolg daarvan was een zeer harde controverse die, gedurende honderdvijftig jaar, honderden en duizenden grote denkers heeft beziggehouden, om het feit van het christendom vast te stellen of weg te vegen. Heeft Jezus Christus werkelijk bestaan of niet? Is Hij verrezen of niet? De apologetiek zal bewijzen dat het geen fabel is, maar de realiteit.

Als je eenmaal de preambules van het geloof hebt vastgesteld om aan te tonen dat de filosofie de armen uitstrekt naar het geloof, als je eenmaal je publiek voor het onbetwistbare feit van de wonderen van het Oude Testament hebt geplaatst, het wonder van Jezus Christus, het wonder van de Kerk, dan kan je tot een besluit komen. Welk besluit? De conclusie zal niet zijn om te zeggen: dus het is waar. Er is hier een overgang van wetenschappelijk bewijs naar geloof, wat een sprong in het duister is.

Broeder Bruno heeft veel lezingen gegeven over de H. Lijkwade, hij heeft uiteengezet dat Jezus Christus een historische persoon is, dat de evangelisten in hun Lijdensverhalen niet tegen ons hebben gelogen, dat de Lijkwade als het ware een politiedocument is dat de Verrijzenis bewijst. Jezus Christus was het voorwerp van een wonder: Hij was dood, Hij is opgestaan en Hij verscheen aan zijn discipelen. Alleen God kan zo'n wonder doen: als je sterft, kan je jezelf niet doen verrijzen! Maar als God Jezus uit de dood heeft doen opstaan, betekent dit dat God de kant van Jezus heeft gekozen, dat Jezus geen leugenaar is, geen dromer, geen maniak enz. En dus als Jezus Christus zegt dat hij de Redder van de mensheid is, de Zoon van God, hoef ik alleen maar te geloven! Is de conclusie van een goed uitgesproken apologetische conferentie dan dat iedereen op zijn knieën valt en zegt: "Jezus, Gij zijt de levende Zoon van God"?

Nee! De conclusie van de apologetiek is om te zeggen: het is mogelijk, het is redelijk. Je kan je niet verzetten tegen het geloof, maar om te zeggen dat Jezus, een man die stierf als een misdadiger en verrees op de derde dag, God is die mens is geworden, gaat ons verstand te boven. Het is niet omdat Hij echt bestaan heeft, het is niet omdat het echt gebeurd is, het is niet omdat God alleen maar wonderen kon doen voor een man die de

waarheid sprak, dat ik, in mijn intelligentie, tot het besluit kom dat er drie Personen in God zijn: dat gaat mijn verstand te boven!

Het overstijgt dus alle natuurlijke redeneringen. Zo lijkt de apologetiek een sprong naar het geloof te maken en op het moment dat zij dat lijkt te bereiken, wordt zij ingehaald. Je loopt naar een riviermonding die je in de oceaan van het geloof zal werpen en je realiseert je dat het geloof voorbij je horizon ligt, het ligt in de Hemel.

INTEGRALE APOLOGETIEK

Dus, is het de moeite waard om tijd te besteden aan apologetiek? Ja, aan een volledige, integrale apologetiek. Wat bedoelen we met "integrale"?

Ik raadpleeg eenvoudigweg het betreffende artikel in de *Dictionnaire apologétique de la foi chrétienne*. De titel zegt het al: het is een encyclopedisch werk in meerdere delen, waarin alles wordt behandeld in het licht van argumenten vóór het christendom of van weerleggingen, tegenargumenten, bezwaren. Het is deze bron die spreekt over een "integrale apologetiek".

« *De integrale apologetiek* », zegt de auteur, « *is noodzakelijkerwijs een complexe wetenschap.* » Het gaat nu eens over filosofie, dan over een antwoord aan wetenschappers, elders een historische of een archeologische uiteenzetting. Men put uit alle wetenschappen. « *Maar toch wordt ze verenigd door haar formele object* »: door het perspectief van waaruit alles wordt benaderd, door de intentie die het onderzoek stuurt. « *Het formele object is de geloofwaardigheid van het katholieke dogma.* » We weten nu wat dat betekent. « *Op die manier worden alle bewijzen en gegevens logisch geordend en streven ze naar één en hetzelfde doel* » (kolom 249). Dat doel is dus: **de geloofwaardigheid.**

Het apologetisch woordenboek gaat verder: « *Haar eigenlijke en directe doel is niet de geloofsdaad zelf, want die behoort effectief en rechtstreeks tot de vrije wil...* » Er zou een innerlijke beweging van het hart voor nodig zijn – hij spreekt van "vrije wil", maar in feite is het veel ingewikkelder; het valt onder een geheel persoonlijke beslissing en kan dus niet het doel zijn van een wetenschappelijke benadering. Haar eigenlijke object is daarentegen de geloofwaardigheid. Alle elementen van de christelijke godsdienst zijn bevestigd door goddelijke tekenen en wonderen.

Men moet weten dat al in 1870 een Eerste Vaticaans Concilie werd gehouden, bijeengeroepen door paus Pius IX, een grote paus, met als doel het christelijke geloof te verdedigen tegen alle beledigingen van zijn tegenstanders: de "filosofen", de rationalisten, die rede en geloof tegenover elkaar plaatsten.

Dit concilie was niet enkel dat van de pauselijke

onfeilbaarheid. Belangrijker nog : het was het concilie dat twee grote ziekten van de menselijke geest in de 19de eeuw heeft veroordeeld : het **rationalisme** en het **romantisme**. Het wees erop dat beide denkstromingen mentale afwijkingen waren en dat, wanneer men de ware kracht en legitimiteit van de menselijke rede herstelt, deze rede nooit in tegenstelling staat tot het geloof ; integendeel, zij leidt tot een studie van het geloof : de apologetiek. En zo kan men zeggen dat het geloof, ook al overstijgt het de rede, toch steeds in overeenstemming is met de menselijke rede.

Men mag dus met recht zeggen dat de katholieke Kerk aan het eind van de 19de eeuw de enige was, zowel onder de wereldreligies als onder de christelijke stromingen (het oosterse schisma, het protestantisme en allerlei sekten), die openlijk haar volledige overeenstemming met de menselijke rede heeft betuigd. Zolang de rede legitiem redeneert en binnen haar eigen logica blijft, zal zij altijd een bondgenoot zijn van ons geloof. Onze godsdienst overstijgt het verstand – al is hij daar toch altijd mee in overeenstemming. Dat is van een onvergelijkbare adel. Het katholicisme is het toppunt van intelligentie, waarheid, schoonheid en goedheid.

Wat de *Dictionnaire apologétique* ook heel duidelijk maakt, is dat we zullen moeten putten uit alle wetenschappelijke disciplines, die elk hun eigen methodes en manieren van bewijsvoering hanteren. Zo is er bv. de rationele methode van de wiskunde, die gebaseerd is op deductie. Die methode verschilt sterk van die van de menswetenschappen – en vooral de geschiedenis – die inductief van aard zijn. Wiskundige wetenschappen, gemathematiseerde wetenschappen en niet-mathematiseerbare wetenschappen werken allemaal al op heel uiteenlopende manieren. En al die disciplines samen verschillen ook nog eens fundamenteel van het metafysische denken, dat naar mijn mening het hoogste niveau van de menselijke geest vertegenwoordigt.

De apologete moet zich achtereenvolgens opstellen als metafysicus, dan als wiskundige, vervolgens als natuurkundige, bioloog, antropoloog en historicus. Van hoofdstuk tot hoofdstuk zal hij dus al die verschillende “legers” moeten aansturen en zijn toehoorders moeten meenemen in dit proces : hen uitnodigen om filosofen, wiskundigen, juristen enz. te worden.

Dat levert geen mooie, homogene wetenschap op. En onze auteur – waarmee ik het helemaal eens ben – besluit dan ook dat, hoewel de Kerk de apologetiek als een wetenschap beschouwt, we moeten erkennen dat het een wetenschap is waarvan de rijkdom en complexiteit zich niet laten vangen in de moderne definitie van wetenschap. De moderne wetenschap heeft een duidelijk afgebakend object. De invalshoek van waaruit ze dat object bekijkt, is specifiek voor haar en daar blijft ze trouw aan, ze

wijkt daar niet van af. Dat zorgt voor een opmerkelijke vorm van strengheid en coherentie, maar het blijft tegelijk ook erg beperkt, omdat ze zich volledig laat begrenzen door haar onderwerp.

Apologetiek is daarentegen eerder een kunst, in die zin dat ze lijkt op het samenstellen van een boeket met allerlei soorten bloemen. Dat is iets totaal anders dan honderden anjers kweken om er boeketten van te maken voor de markt : specialist in anjers, zeg maar. Hier heb je allerlei soorten bloemen en het gaat erom die te laten harmoniëren tot een mooi geheel.

Apologetiek brengt dus de verschillende wetenschappen met elkaar in harmonie. Ze zijn niet allemaal van hetzelfde niveau en dat lijkt de strengheid van de argumentatie aan te tasten. Maar die verminderde strengheid wordt ruimschoots gecompenseerd door de rijkdom van het betoog.

Daarom blijft de vraag : is apologetiek een kunst ? Of is het een wetenschap ? Het is een wetenschap, maar één die geleid wordt door een kunst – en een kunst die krachtig genoeg is om het predicaat “wetenschap” te verdienen.

« *U zegt dus dat de apologetiek de bewijsvoering is van de geloofwaardigheid van de katholieke godsdienst, niet ?* » – « *Ja.* » – « *Dus tot welk besluit gaat u ons op het einde van de komende acht voordrachten brengen ?* » – « *Wel, dat onze godsdienst geloofwaardig is.* » – « *En hoe gaan we dan over tot het eigenlijke geloof ?* » – « *Dat hangt helemaal van u af, als u het wil, als u het kan...* »

Welk verschil is er tussen het oordeel van geloofwaardigheid – ja, het is geloofwaardig, het is mogelijk – en het oordeel van het geloof, namelijk dat het simpelweg wáár is ?

Het enige antwoord is dat iemand die zich door de apologetiek laat overtuigen zich uiteindelijk tot een priester moet wenden, op zijn knieën moet vallen en bidden dat hem het licht van het geloof mag geschonken worden.

Vergelijk het met het oprichten van een antieke tempel. De zuilen rijzen omhoog, trommel na trommel, tot de menselijke bouwlieden niet meer verder kunnen. En dan komt een helikopter, dat wil zeggen de goddelijke Openbaring, om er het fronton op te plaatsen. De zuilen waren helemaal klaar om de gave van God te ontvangen.

Als mijn apologetische redenering juist is, is de kans groot dat mijn toehoorder erdoor tot op de rand van het geloof gebracht wordt. Maar meer kan ik niet doen. Ik ga niet zeggen : « *Spijtig, vriend, je zal mijn demonstratie volledig opnieuw moeten aanhoren.* » Neen, ik leg mijn hand op mijn mond en zeg enkel : « *Het is een mysterie en ik wens je toe te mogen geloven, ik bid dat je zou geloven.* »

(wordt vervolgd)

abbé Georges de Nantes, 1984

OPEN BRIEF AAN MGR. AILLET, BISSCHOP VAN BAYONNE

Aan de vooravond van de opening van de zomerkampen van de CRC, waarop de broeders zich in een katholieke geest ontfermen over honderden kinderen en adolescenten, maakte de bisschop van Bayonne (Baskenland) plots bekend dat hij zijn gelovigen waarschuwde tegen *DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE IN DE 21STE EEUW*, waarbij hij het voorstelde alsof onze beweging buiten de Kerk zou staan. Als trouwe geestelijke zoon van de stichter nam broeder Bruno onmiddellijk de verdediging van abbé de Nantes op tegen de onwaarheden die Mgr. Aillet verspreidde. Wij vertalen het grootste deel van de open brief van broeder Bruno, gedateerd 13 juli 2025, om voor onze lezers duidelijkheid te scheppen over de positie van de CRC en over de strijd die wij voeren.

MONSEIGNEUR
U achtte het uw plicht om op 13 juni jl. een waarschuwing te publiceren over *DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE*, opgericht door abbé Georges de Nantes, van wie ik de opvolger ben als algemeen overste van de orde van de Kleine broeders en Kleine zusters van het H. Hart. Hij stichtte onze congregatie op 15 september 1958 in Villemaur-sur-Vannes, met toestemming van de bisschop van Troyes, Mgr. Julien Le Couëdic.

Het is juist dat deze voorlopige stichting nooit een definitieve canonieke erkenning kreeg, vanwege de ernstige leerstellige onenigheid tussen abbé de Nantes en het geheel van de kerkelijke hiërarchie vanaf 1965. Opmerkelijk genoeg zwijgt u echter grotendeels over dit meningsverschil, terwijl men zou verwachten dat dit juist het "hoofdargument" van uw veroordeling zou zijn. Niettemin permittent u zich een algemene, publieke, kwetsende en beledigende maatregel tegenover de kleine groep van zijn geestelijke zonen en dochters in uw bisdom.

Zij zijn nochtans allen toegewijd aan hun parochies, maar op uw bevel moeten de gelovigen en priesters hen nu beschouwen als ware paria's: enerzijds mogen zij de vermeende dwalingen van *DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE*, die u overigens niet eens preciseert, niet verspreiden, en anderzijds mag hun geen enkele liturgische dienst of pastorale opdracht meer worden toevertrouwd.

Om een dergelijke beslissing te rechtvaardigen, neemt u verschillende onwaarheden over. Doet u

BROEDER BRUNO VAN JEZUS-MARIA
algemeen overste van de Kleine broeders en Kleine zusters
van het H. Hart

dit in volle gewetensvrijheid? Of uit zwakte? Hoe dan ook, u verradt de waarheid, u misleidt de kudde die u door de H. Vader is toevertrouwd en u belastert ons onder het mom van het gezag van de H. Geest.

Wat is nu dat leerstellige meningsverschil, dat u heel goed kent, maar nauwelijks noemt?

Abbé de Nantes bekritiseerde al tijdens de discussies in de conciliaire aula de nieuwe leerstellige standpunten van het Tweede Vaticaans Concilie, waarvan sommige hem duidelijk ketteren leken, in het bijzonder het sociale recht op godsdienstvrijheid. En van zodra deze leerstellingen waren aangenomen, wendde hij zich met zijn ernstige twijfels als een trouwe zoon tot de paus zelf. Hij ging zelfs zover dat hij drie officiële aanklachtenboeken indiende tegen de pausen

Paulus VI en Joannes-Paulus II wegens ketterij, schisma en schandaal. Maar ondanks zijn publiek en krachtig verzet tegen deze nieuwe, feilbare en hervormbare leer, deed hij een beroep op het buitengewone Magisterium, opdat de Opperherder – dat wil zeggen de Kerk zelf – de eenheid en de vrede zou herstellen in naam van de Waarheid van het geloof.

Hoewel hij openlijk de rechtzinnigheid van de besluiten van Vaticanum II en die van Paulus VI en Joannes-Paulus II bekritiseerde, hoewel hij drie keer naar Rome ging (in 1973, 1983 en 1993) om te proberen een proces tegen deze pausen te openen, heeft abbé de Nantes **nooit een formele aanwijzing gekregen dat er een leerstellige dwaling zou voor-**

komen in zijn bewijsvoeringen. Noch de bisschop van Troyes, noch de congregatie voor de Geloofsleer, noch de pausen zelf hebben hem ooit zo'n dwaling voor de voeten kunnen werpen. Geen enkel doctrinair oordeel werd tegen hem uitgesproken, ondanks zijn honderden publicaties in de *Lettres à mes amis* en *La Contre-Réforme catholique*, waarvan de oplage tot 38.000 exemplaren per maand bereikte.

U schrijft: « *De gelovigen moeten weten dat abbé de Nantes sinds 1966 daadwerkelijk veroordeeld is tot suspensie "a divinis" en dat deze sanctie in 1969 bevestigd werd door de congregatie voor de Geloofsleer, samen met een hernieuwde eis tot herroeping, waaraan abbé de Nantes altijd geweigerd heeft te voldoen.* »

Het klopt dat Mgr. Le Couëdic abbé de Nantes de canonieke straf van suspensie "a divinis" heeft opgelegd [waardoor hem het recht werd ontzegd om in het bisdom Troyes de aan zijn priesterambt verbonden functies uit te oefenen]. U zegt dat de gelovigen deze sanctie moeten kennen, maar u liegt – door weglating – omdat u de reden waarvoor ze werd uitgesproken bewust verzwijgt.

In december 1965 beval Mgr. Le Couëdic onze vader te stoppen met zijn kritiek op de nieuwe leerstellingen die door de concilievaarders met overweldigende meerderheid waren aangenomen. Abbé de Nantes stelde toen voor dat al zijn *Brieven aan mijn vrienden* zouden worden onderworpen aan een grondige leerstellige toetsing, uitsluitend in het licht van het geloof van de Kerk, zodat eventuele fouten erin konden worden aangetoond en hij ze zo nodig kon herroepen. De bisschop stemde daarmee in. De zaak zou in onderling overleg worden voorgelegd aan de congregatie voor de Geloofsleer.

Maar toen onze vader het volledige dossier van de 220 *Brieven* aan Mgr. Le Couëdic presenteerde om het via de hiërarchische weg door te sturen, weigerde deze resoluut. De reden die hij opgaf: het verzoekschrift dat het dossier vergezelde, gericht aan kardinaal Ottaviani, toenmalig pro-prefect van de congregatie voor de Geloofsleer, zou zeggend beleedigend zijn voor de hooggeplaatste geadresseerde. De bisschop droeg abbé de Nantes op het dossier zelf onverwijld naar Rome te sturen – wat hij ook deed. En om zeker te zijn dat het dossier niet in de archieven van Rome zou verdwijnen, publiceerde hij zijn verzoekschrift in de *Brief aan mijn vrienden* nr. 231. Dit nam Mgr. Le Couëdic hem niet in dank af en hij legde hem op 25 augustus 1966 prompt de straf van suspensie "a divinis" op.

Het is dus enkel en alleen omdat onze vader een officieel verzoekschrift aan kardinaal Ottaviani openbaar maakte, dat hij levenslang, tot aan zijn laatste ademtocht, deze sanctie heeft moeten dragen. Is dat alles? Ja, dat is alles! Dat is de enige, belachelijke reden voor deze veroordeling, die u verzwijgt voor uw lezers om hen ertoe te brengen te geloven dat abbé de Nantes ernstige "dwalingen" zou begaan zou hebben, fouten die enkel in uw verbeelding bestaan. En van die eerste leugen gaat u naadloos over op een tweede.

U schrijft namelijk dat « *deze sanctie in 1969 bevestigd werd door de congregatie voor de Geloofsleer, samen met een hernieuwde eis tot herroeping, waaraan abbé de Nantes altijd geweigerd heeft te voldoen.* » Dat is volkomen onjuist. De bewuste sanctie werd noch bevestigd, noch ontkracht door de congregatie, om de eenvoudige reden dat deze kwestie daar nooit aan de orde is geweest, net zomin als het gevraagde leerstellige oordeel over zijn geschriften. Op 1 juli 1968, na meerdere weken van intensieve gesprekken met drie adviseurs van de congregatie over het principe zelf van een mogelijke Contrareformatie op het moment dat de Kerk de weg insloeg van een permanente en alomvattende hervorming – iets wat volgens de katholieke en apostolische Traditie per definitie onmogelijk is – kreeg onze vader, onder de nauwelijks verholde dreiging van excommunicatie, het bevel om al zijn kritiek op de besluiten van het Tweede Vaticaans Concilie en op paus Paulus VI in te trekken. **Maar daarbij werd geen enkele fout in zijn geschriften aangetoond of zelfs maar benoemd.**

Abbé de Nantes weigerde en de zaak bleef een jaar lang stil liggen. Toen herhaalde kardinaal Seper dezelfde eis tot een algemene herroeping, **opnieuw zonder enig bewijs van fouten.** Weer weigerde onze vader, ditmaal met een indrukwekkende geloofsbelijdenis. Daarop beschuldigde de congregatie voor de Geloofsleer hem van « *een algemene opstand tegen elk kerkelijk gezag* » en besloot dat hij zichzelf had « *gediskwalificeerd* » (?), zodat zij niet langer verplicht was eventuele fouten te onderzoeken die zij zelf niet had kunnen vinden. Is dat alles? Ja, dat is alles!

De rechters van de congregatie voor de Geloofsleer hadden vóór zich de analyses liggen van een Franse priester die niet had gearzeld om ernstige beschuldigingen te uiten « *tegen de regerende Opperherder en het Tweede Vaticaans Concilie wegens hun zogenaamde pastorale en hervormingsgezinde daden, omdat deze mij, na grondige studie, strijdig leken met het katholieke geloof en omdat zij, zoals de ervaring duidelijk maakt, de oorzaak zijn van de algemene chaos en de huidige ondergang van de Kerk* », aldus onze vader. En tegen deze analyses en betogen kon het tribunaal van het Geloof klaarblijkelijk niets inbrengen; het liet abbé de Nantes uit Rome vertrekken zonder de minste canonieke sanctie.

Vanaf het jaar 1969 voerde hij dan ook gedurende 27 jaar een gigantische strijd voor de Contrareformatie, alleen, maar met een indrukwekkend gezag en een soevereine vrijheid die hem door het kerkelijk recht werd verleend.

Maar hoe kon men deze hervorming van de Kerk bestrijden zonder het risico te lopen de Kerk te verlaten en in schisma te vervallen? « *Door de persoon van de Opperherder zelf "aan te vallen", als zijnde – en hij alleen – het scharnierpunt tussen twee werelden: orde en wanorde, Traditie en ondermijning, het Werk van Christus en de machinaties van Belial.* » Dit was de betekenis van drie ondernomen stappen richting Rome, in 1973, 1983 en 1993, die u, Monseigneur, smalend aanduidt als « *ophefmakende provocaties* ».

Drie beroepen op de paus tegen de paus, niet om zelf te “oordelen”, maar om door het opperste en onfeilbare leergezag te laten oordelen over diegenen die hebben toegestaan dat catechismussen werden gepubliceerd die de zuivere ziel van talloze kinderen hebben bedorven en het geloof van de priesters zelf hebben aangetast, die talloze heiligschennissen hebben laten gebeuren tijdens de viering van het H. Misoffer waardoor bij velen onverschilligheid en minachting voor dit sacrament is ontstaan, die hebben toegelaten dat seksuele obsessie het geestelijke leven van clerus en religieuzen binnendrong en zo de christelijke samenleving hebben overgeleverd aan ontsporingen die levensbedreigend zijn voor de toekomst van godsdienst en beschaving. Enzovoort.

Drie beroepen op de paus tegen de paus, niet om Paulus VI en Joannes-Paulus II te “veroordelen”, maar om hen publiekelijk te beschuldigen van ketterij, schisma en schandaal.

Drie beroepen op de paus tegen de paus, niet om hen te “excommuniceren”, maar om van de Opperherders zelf, en van niemand anders, de hoogste uitoefening van hun plechtige en onfeilbare leergezag te verkrijgen. Voor een eenvoudige priester is de vraag aan de H. Vader om een plechtig en onfeilbaar oordeel over diens eigen leerstellingen uit te spreken een daad van geloof in de Kerk... en dus juist het tegenovergestelde van wat u, Monseigneur, ten onrechte bestempelt als een « vijandige houding tegenover het leergezag en de hiërarchie ».

U wendt voor dat « *de congregatie voor de Geloofsleer er in 1983 aan herinnerde dat de H. Stoel van abbé de Nantes een herroeping van zijn dwalingen en beschuldigingen van ketterij tegen paus Paulus VI en het Tweede Vaticaans Concilie verwachtte* ». Onze vader heeft zelf in een open brief van 31 mei 1983 geantwoord: « *Hoe zou ik dwalingen kunnen en moeten terugtrekken die mij nooit zijn aangetoond en die ik niet heb erkend, aangezien niemand mij daar ooit van op de hoogte heeft gesteld? Laat men ze mij vertellen, laat iemand ze formuleren, laat Rome ze publiceren en veroordelen, deze dwalingen waar iedereen het over heeft en die niemand echter wil of kan onder woorden brengen* » (CRC nr. 190, juni 1983, p. 2).

Met het argument van verplichte gehoorzaamheid aan het “authentieke” leergezag maakt u, Monseigneur, uzelf medeplichtig aan een misleiding die sinds het Tweede Vaticaans Concilie binnen de Kerk zelf voortduurt: elke poging tot discussie die de rechtzinnigheid van dat concilie in twijfel trekt, wordt systematisch voorgesteld als een gebrek aan vertrouwen in de H. Geest... Bovendien heerst er

binnen de hiërarchie een overweldigende unanimiteit, waarbij de enen de besluiten van het Concilie aanvaarden, maar vragen dat men zich houdt aan de teksten die zij in de zin van de Traditie interpreteren, terwijl de anderen diezelfde teksten gebruiken om altijd maar meer hervormingen te eisen; beide partijen zijn echter solidair om het principe zelf van de conciliaire Reformatie nooit in twijfel te trekken.

In feite hebben de conciliebesluiten een etiket van onfeilbaarheid gekregen dat ze dogmatisch en canonic gesproken helemaal niet hebben. « *De aanhangers van de hervormingsgezinde groep beweerden hun vernieuwingen te voorzien van een soort charismatische superonfeilbaarheid, rechtstreeks ontvangen van de H. Geest als in een nieuw Pinksteren* », legde onze vader in 1998 uit. Maar al deze “geïnspireerde” leerstellingen vallen buiten de traditionele categorieën van de katholieke dogmatiek, want de hervormers kunnen geen enkel verband aantonen tussen de geopenbaarde geloofsschat en hun conciliaire nieuwlichterijen.

Mag ik u eraan herinneren, Monseigneur, dat er alleen sprake kan zijn van het gewone en universele leergezag als aan vier voorwaarden is voldaan, namelijk: dat het altijd en overal is onderwezen; dat het altijd en overal is geloofd; dat het door God geopenbaard is of nauw verbonden met de geloofsschat; en dat het naar behoren is bewezen en duidelijk is vastgesteld. Alles wat *niet* aan deze vier voorwaarden beantwoordt, is feilbaar; het is volstrekt mogelijk dat een paus of een concilie zichzelf bedriegen en ons bedriegen.

Persoonlijk zie ik geen andere manier om deze open brief af te sluiten dan door te herhalen wat onze vader schreef naar aanleiding van de kennisgeving van 9 augustus 1969, gepubliceerd door de congregatie voor de Geloofsleer: « *Het vonnis van mijn rechters erkent mijn lidmaatschap van de Kerk van Jezus Christus: ik ben noch ketters, noch schismatiek [...]. Het staat vast dat DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE niets crimineels heeft in de ogen van de H. Kerk. Het gaat om een leer en een actie die niet veroordeeld worden. In alle waarheid en rechtvaardigheid kunnen wij, die tot de Contrareformatie behoren, met een gerust geweten deel uitmaken van de Kerk en zelfs elke dag aantonen dat het de Reformatie van de Kerk is die tegen de Kerk is! Wij, gevangenen van Christus, maar vrij van elke menselijke slavernij, blijven in de Kerk, al worden we onderdrukt, gekrenkt en belasterd. We hoeven alleen maar tot God te bidden om onze beproeving te verkorten en ze ondertussen met geduld te aanvaarden, volgens zijn heilige Wil.* »

Ondertussen verblijf ik, Monseigneur, enz.

broeder Bruno van Jezus-Maria

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle*.

Stichter: † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur: Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever: L. Oorts, Heideweg 14, B-2980 Zoersel.

Abonnement voor binnen- en buitenland: € 20. Steunabonnement: vanaf € 25.

IBAN: BE37 7340 7865 9228. BIC: KREDBEBB.

Internet: <http://nl.crc-resurrection.org/> – E-mail: hij.is.verrezen@gmail.com